

VINERI 15 DECEMBRIE 2000 • ANUL III [L] NR. 50

FOAIA

FONDAT ÎN 1951 20 FORINI

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA



Peste 400 de copii l-au așteptat pe Moș Nicolae la Giula

O situație anaCRONICĂ

Biserici părăsite în Bihor



CALENDAR ORTODOX

18 decembrie, luni – Sf. Mc. Sebastian și Zoe; Sf. Modest, arhiepiscopul Ierusalimului; † Cuv. Daniil Sihastrul
19 decembrie, marți – Sf. Mc. Bonifatie; Cuv. Grichentie; Sf. Aglaia
20 decembrie, miercuri – Înaintepăznuirea Nașterii după trup a Domnului; Sf. Sfințit Mc. Ignatie Teoforul
21 decembrie, joi – Sf. Mc. Iuliana cea din Nicomidia și Temistocle
22 decembrie, vineri – Sf. Mare Mc. Anastasia; Sf. Mc. Hrisogon și Teodota
23 decembrie, sâmbătă – Sf. 10 Mucenici din Creta; Cuv. Pavel și Naum
24 decembrie, duminică – Sf. Cuv. Mc. Eugenia (Ajunul Crăciunului) Duminica dinaintea Nașterii Domnului (a Sfinților Părinți după trup ai Domnului; Genealogia Mântuitorului)

AGENDĂ

20 decembrie

1989 – La *Timișoara*, centrul orașului este ocupat de coloane impresionante de muncitori. Apare ideea formării unui Front Democratic Român, care să organizeze rezistența.

1997 – Miniștrii Apărării din România și Ungaria au semnat, la Băile Felix, acordul bilateral în domeniul transporturilor militare, care reglementa transporturile rutiere și pe cale ferată dintre cele două părți.

21 decembrie

1883 – a apărut volumul „*Poesii*” de Mihai Eminescu, cu o prefață semnată de Titu Maiorescu, singurul tipărit în timpul vieții autorului.

1913 – a fost publicat *primul rebus* într-o ediție de sfârșit de săptămână a ziarului New York World și a fost redactat de Arthur Wynne.

1956 – a murit poetul Nicolae Labiș.

1989 – La București, Ceaușescu a convocat o mare întâlnire în sprijinul poziției sale față de evenimentele de la Timișoara. Ulterior, mitingul a devenit unul anticomunist, mulțimea rupind cordonurile forțelor de ordine.

22 decembrie

1989 – la București, muncitorii de pe marile platforme au ocupat încă de dimineață *Piața Universității*.

1989 – A fost deschisă *Poarta Brandenburgului*, simbolul unității germane. Imediat după aceea, au fost deschise și granițele dintre cele două state germane.

23 decembrie

1989 – la București, în timpul nopții au fost atacate Televiziunea, clădirea CC-ului, Biblioteca Centrală Universitară. Datorită confuziei existente, confuzie alimentată și de anunțurile contradictorii ale posturilor de radio și TV, au avut loc evenimente care au făcut să sporească numărul victimelor.

– Granițele României au fost redeschise.

– S-a constituit Frontul Salvării Naționale (FSN) cu scopul „instaurării democrației, libertății și demnității poporului român”.

24 decembrie

1871 – la Cairo, în Egipt a fost prezentată pentru prima dată opera „*Aida*” a compozitorului italian Giuseppe Verdi.

1897 – *Octavian Goga* debutează cu versuri în *Tribuna din Sibiu*.



Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Ziua Minorităților în anul 2000

Szekszárd

Ministrul justiției, doamna *Dávid Ibolya* va deschide Ziua Minorităților, organizată la Szekszárd, în ziua de 16 decembrie. La festivitatea care se ține cu două zile înainte de serbarea centrală de la Parlament, a fost invitat să participe și *Traian Cresta*, președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. În cadrul întâlnirii vor evolua pe scenă diferite echipe folclorice, prezentând câte o secvență din dansurile și cîntecele minorităților din Ungaria. La manifestarea culturală, românimea din Ungaria nu va fi reprezentată de nici o formație folclorică.

Budapesta

Vineri, 15 decembrie, Autogovernarea Minoritară Română din sectorul V al Budapestei organizează Ziua Minorităților. În cadrul festivității, care va avea loc la Fészek Művészklub (Budapesta, str. Kertész nr. 34.) vor fi

prezenți copiii din Apateu, prezentînd Vifleemul și un concert de colinde.

Budapesta

Serbarea centrală a Zi-lei Minorităților va avea loc și în acest an în Parlamentul din Budapesta. La întâlnirea care va avea loc luni, 18 decembrie, cu începere de la ora 11.00, primul ministru *Orbán Viktor* va înmîna distincțiile „Pentru minoritățile din Ungaria”. În anul 2000, acest premiu va fi conferit pentru satul grecesc *Beloianis*, pentru un cercetător lingvistic german și pentru un grup de activiști culturali ai comunității slovenilor.

Și din partea românilor s-au făcut trei propuneri, care însă nu vor fi premiate. La adresa oficiului ATRU au sosit din partea asociațiilor și autogovernărilor românești propuneri pentru domnul *Ion Budai*, directorul Liceului N. Bălcescu din Giula, pentru comuna Apateu și pentru Redacția Românească a Radiodifuziunii Maghiare.

Bichișciaba

Conform tradiției, și naționalitățile din reședința județului Bichiș vor sărbători Ziua Minorităților. În sala festivă a Primăriei, luni, 18 decembrie, cu începere de la ora 17.00, se vor întruni reprezentanții slovacilor, românilor și ai romilor din Ciaba.

Autogovernarea Românească din Bichișciaba a propus să fie distins în acest an coregraful Echipei folclorice de naționalitate, *Pintér Tibor*.

Giula

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria va sărbători Ziua Minorităților, la 29 decembrie, în cadrul unei ședințe festive a prezidiului. Distincția „Pentru românii din Ungaria” va fi conferită de către președintele *Traian Cresta* corului de femei din Bătania și lui *Mihai Ardelean*, director al căminului cultural din Micherechi.

- va -

Bani distribuiți
așa cum a propus ATRU

Ministerul Justiției a decis în această săptămână asupra distribuirii a 13,3 milioane de forinți pentru sprijinirea unor instituții românești. Suma este identică cu acei bani, care anul trecut n-au putut fi trimiși pentru funcționarea Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (ATRU) din simplul motiv că, în 1999, ATRU s-a constituit cu o jumătate de an mai târziu, deci juridic nu au putut fi folosiți banii pentru scopurile stabilite inițial în bugetul de stat.

După modificarea legii bugetare, în vara anului 2000, suma a fost transferată Ministerului Justiției, portofoliului cu problemele minorităților din Ungaria, care a respectat întru totul propunerea Prezidiului ATRU. Cele două părți au convenit anterior că la distribuirea banilor vor lua în considerare problemele enumerate în hotărîrea guvernamentală, adoptată pe baza tratativei interguvernamentale maghiaro-române, privitoare la minoritatea română din Ungaria.

Se asigură deci din fondul total de 13,3 milioane de forinți, 6,5 milioane pentru lărgirea sediului din Giula al ATRU, 2,75 de milioane de forinți pentru renovarea turnului Bisericii Ortodoxe Române din Otlaca-Pustă, 2,5 milioane pentru lucrările de construcții de la Școala generală cu secție românească din Apateu, 1,3 milioane de forinți pentru cheltuielile de funcționare ale Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria și 250 de mii de forinți pentru cumpărarea unor mobilieri la noua Școală generală cu secție românească din Săcal.

Au fost însă respinse două cereri: cea a Primăriei din Otlaca-Pustă, care a pretins sprijin pentru renovarea locuințelor de serviciu și construirea gardului de la Școala generală din loc și cererea Autogovernării din Chitighaz, care a dorit să primească bani pentru cumpărarea mobilierului la Căminul cultural, renovat integral în această vară.

Sprijin pentru preșcolari
din Chitighaz

Școala generală și grădinița din Chitighaz a înaintat recent un concurs la Fundația pentru Alimentația Publică a Copiilor. Conform deciziei, copiii care se află în situații dezavantajate, vor fi sprijiniți cu pachete de produse alimentare conservante. Ca un fel de ajutor dinaintea Crăciunului, copiii de la grădiniță vor primi 90 de pachete, iar cei de la creșă 22 de pachete de produse alimentare.

Ședința despre relațiile
externe

Luni, 18 decembrie, la Bichișciaba se va întruni Comisia pentru relațiile externe a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. Pe ordinea de zi a ședinței figurează trei teme: posibilitatea colaborării între localitățile înfrățite din România și Ungaria (luînd exemplul orașelor Beiuș-Bichișciaba), darea de seamă a activității din 2000 a comisiei pentru relațiile externe a ATRU, informații despre situația politică produsă în urma alegerilor prezidențiale și parlamentare din România. La ședința comisiei este invitat și prof. univ. dr. *Aurel Ardelean*, rectorul Universității V. Goldiș din Arad.

E. Iova

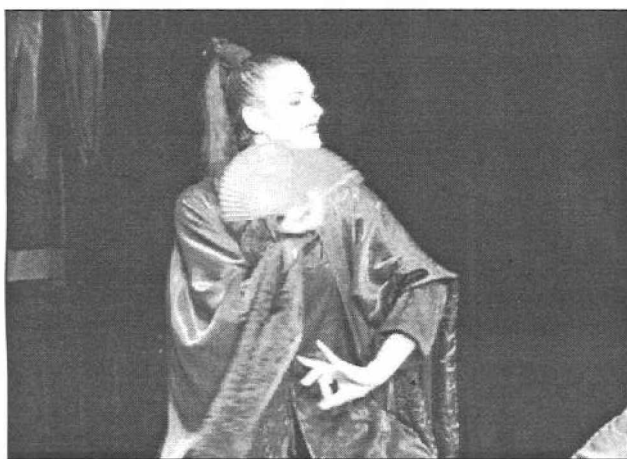
Bulandra la Budapesta

Nici un ac nu ai fi putut scăpa în sala de spectacole a Teatrului Katona József din Budapesta în seara de 22 noiembrie, când au evoluat pe scenă actorii Teatrului Bulandra din București. În afară de scenă, peste tot ai văzut oameni. Nu toată lumea a avut loc pe scaune, oamenii s-au așezat pe trepte, în stînga și în dreapta scenei. S-a spus că au fost mai multe sute de persoane, care cu orice preț au vrut să intre la spectacolul actorilor de la Bulandra. Ce succes a avut și cît de fascinant a fost spectacolul a dovedit-o stăruința celor care, trei ore, au stat în picioare, iar după aceea au aplaudat încă multe minute.

După spectacol, Ambasada României din Budapesta a dat o recepție în semn de onoare pentru actorii bucureșteni, printre care se găseau și cîțiva actori dintre cei mai renumiți, cum ar fi *Virgil Ogășeanu* sau *Maia Morgenstern*. Ei doi, împreună cu tînărul absolut *Vlad Zamfirescu*, au fost personajele principale ale operei lui Gozzi, *Turandot*.

Piesa lui Gozzi, în același timp este cunoscută, dar și necunoscută pentru public. Este necunoscută pentru că piesele de teatru ale lui Gozzi – care a fost contemporanul și rivalul lui Goldoni – au fost lăsate uitării, însă, în același timp sînt cunoscute pentru pasionații operei, care poate nici nu știu că libretistii lui Puccini au scris opera pe baza piesei lui Gozzi.

Însă pe cînd colegii lui Puccini redau fidel textul lui Gozzi, *Cătălina Buzoianu* cu atît mai liber se apropie de piesa originală. Nu numai că a făcut mici schimbări, dar îi și transcrie finalul, și construiește noi improviziări. Tocmai datorită acestor noutăți a primit piesa lui Gozzi un colorit nou și actual. *Cătălina Buzoianu* și de această dată, precum în cariera sa de regizor de nenumărate ori, a prezentat actualitatea operei, pe care – să nu fie prea dureroasă recunoșterea contemporană – a întretesut-o cu umor. (Spectacolul,



la care s-a asigurat și prezentarea sincronă, a fost caracterizat de hohotele publicului, astfel apreciindu-se atît formulele lingvistice, cît și parodiile mișcării.)

A avut un succes extraordinar spectacolul bucureștenilor. Nivelul de pregătire, gestul mișcărilor au cîștigat recunoștința spectatorilor – printre care s-au numărat și cele mai proeminente persoane ale lumii teatrale maghiare.

Printre actorii și specialiștii artei teatrale se vorbește tot mai mult despre faptul că în zilele noastre dacă vrei să vezi spectacole „adevărate”, nu spre vestul, ci spre estul Europei trebuie să te îndrepti. Cei care au norocul să asiste la cîte un spectacol al unui regizor sau a unei trupe din România, sigur se va atașa și va îndrăgi această ramură a culturii care este teatrul.

Ibcs Éva



La Seghedin

Monumentul eroilor români

La inițiativa lui *Ilia Mihály*, istoric literar, cetățean de onoare al Seghedinului, Autogovernarea orașului de pe Tisa, cu doi ani în urmă, a început să se ocupe cu renovarea Monumentului Eroilor Români, căzuți pe aceste meleaguri în timpul celui de-al doilea război mondial.

Monumentul din Cimitirul Central, aflat pe calea Baja, a fost mult timp neglijat și se afla într-o stare nedemnă. Lucrările de renovare întreprinse de oraș și de Consulatul General al României la Seghedin s-au încheiat re-

cent. Monumentul a căpătat o înfățișare nouă: a fost scoasă de pe el steaua roșie, simbolul rînduirii trecute și a fost completat cu cîteva plachete cu numele soldaților care și-au jertfit viața aici, în luptele duse pentru eliberarea Ungariei.

În ajunul sărbătorii naționale a României, pe data de 30 noiembrie, românii din Seghedin s-au adunat în Cimitirul Central să participe la inaugurarea monumentului, ridicat în memoria soldaților români. La festivitate au fost rostite cuvîntări de consulul general al Româ-

0 serbare de succes în cinstea mileniului

În ziua de 8 decembrie la Centrul Cultural Românesc din Giula a fost organizată serbarea intitulată Ziua Minorităților din Județul Bichiș.

În fața publicului, alcătuit din cele patru minorități conlocuitoare – români, slovaci, germani și țigani –, a avut cuvîntul de deschidere primarul orașului Giula *Dancs László*, care a salutat înțînirea minorităților în cadrul sărbătorii milenare.

După aceea a urmat cuvîntarea domnului *dr. Jeszenszky Géza*, vicepreședintele Consiliului Județean, care a prezentat pe scurt istoricul minorităților de pe aceste meleaguri și a subliniat importanța limbii moștenite, care neapărat trebuie păstrată.

Gheorghe Ardelean, președintele Comisiei pentru Minorități Naționale și Etnice a Județului Bichiș, a acordat diplome și plachete pentru activitatea depusă în cadrul

minorității. Din partea românilor, de data aceasta, a fost distinsă *Ana Rocskár* din Aletea. Doamna Rocskár este o personalitate cunoscută, care ani de-a rîndul a dovedit prin fapte grăitoare, prin devotament și stăruință, slujirea intereselor românilor din Aletea și a întregii românimi din Ungaria.

După înmînarea diplomelor a urmat un program cultural, la care fiecare minoritate și-a dat concursul. Românii din județul Bichiș au fost reprezentanți de corul „Pro Musica”, care de această dată a fost dirijat de *Gheorghe Moț* (maestrul Flueraș fiind împiedicat de niște împrejurări vitrege să fie prezent la această manifestare).

Festivitatea culturală s-a încheiat cu renumitul colind „Sfînt Iăcaș”, interpretat de corul slovac din Bichișciaba și de corul „Pro musica” din Giula.

Șt. Oroian

Concert de colinde la Szarvas

La Facultatea Tessedik Sámuel din Szarvas, în cadrul căreia se află Școala Superioară pentru formarea educatoarelor în limba română, cu ocazia zilei de Sf. Nicolae s-a organizat un concert de colinde. În cadrul festivității au cîntat aproape 100 de fete, studente ale facultății, susținînd colinde în 5 limbi.

E demn de remarcat că în această instituție este prima dată cînd s-a colindat și în limba română – ne-a informat profesoara *Lucreția Fluieraș*.

În așteptarea Crăciunului la Chitighaz

În perioada 13-15 decembrie, la Chitighaz se va organiza o serie de programe culturale în așteptarea Crăciunului. Ziua de miercuri va fi dedicată copiilor. Școlarii români se vor întruni în Casa Muzeu din Chitighaz, unde soții *Ana și Gheorghe Buha* le vor povesti despre sărbătorile de iarnă, despre obiceiurile legate de Crăciun, despre rolul colindelor. A doua zi, tot sub egida sărbătorilor de iarnă, va fi organizat un program pentru adulți. Programul se va încheia vineri seara cu o serată culturală, la care vor participa mici și mari, ortodocși, bapțiști și catolici, cîntînd împreună colinde de Crăciun. *Vera Gurzau*

Adam Bauer

Báthory, viitorul președinte al Oficiului pentru minorități

Ministrul justiției, **Dávid Ibolya**, îi propune premierului **Orbán Viktor** ca în funcția de președinte al Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice să-l denumească pe **Báthory János**. Precedentul șef al Oficiului, **Doncsev Toso** a fost eliberat din această funcție la 10 noiembrie 2000. Ministrul portofoliului, responsabil în Guvern pentru problemele naționalităților din Ungaria, și-a formulat propunerea în urma consultării la 7 decembrie cu președinții autoguvernărilor pe țară ale minorităților. La întrevvedere era de față și **Traian Creștea**, președintele reprezentanței românești. **Báthory János** este în prezent prim-vicepreședintele Oficiului pentru Maghiari de peste Hotare și, după toate probabilitățile, își va ocupa noul post cu data de 20 decembrie 2000.

Referitor la persoana președintelui Oficiului minorităților din

Ungaria, ministrul **Dávid Ibolya** a declarat agențiilor de presă că nici unul dintre președinții autoguvernărilor n-a cerut ca în această funcție să fie denumit cineva din rîndul minorităților din țară.

Báthory János va fi al patrulea șef al instituției guvernamentale – care în această toamnă a împlinit zece ani de la înființare –, urmînd în funcția de președinte al Oficiului pentru Minorități un german, un rom și un bulgar. Odată cu desemnarea noului președinte, unul dintre cei doi vicepreședinți ai Oficiului, responsabilul pentru problemele țiganilor, și-a înaintat demisia. Domnul **Heizer Antal**, prim-vicepreședintele Oficiului însărcinat cu coordonarea problemelor minorităților naționale, a declarat că în caz că va fi încredințat și de noul șef, își va continua munca în această calitate.

- va -

Ion Iliescu, președintele care va duce România în mileniul III

La alegerile din 10 decembrie, **Ion Iliescu** a obținut 66,94 la sută dintre voturile alegătorilor din România. Candidatul PDSR la Președinția României, a obținut 6.607.783 de voturi. Candidatul PRM, **Corneliu Vadim Tudor**, a obținut 3.263.672 voturi, reprezentînd 33,06 la sută dintre voturile valabil exprimate.



Am citit în... **Cotidianul**

Toate-s vechi și nouă toate

Au trecut și alegerile parlamentare și „parlamentul” românilor de pretutindeni a murit înainte de a se naște. Brusc, politicienii au uitat promisiunile făcute în campania electorală și în perioada dinaintea ei, au uitat cu câtă demagogie împărțeau cuvintele din virful buzelor: „Consiliul Superior de Reprezentare a Românilor de Pretutindeni”. Îmi și vin în minte diferite accente, intonații, fiecare arătînd snobismul vip-urilor ce se îmbrăcau în aceste frumoase și găunoase intenții. Cîte emisiuni, dezbateri, cîte înțelegeri bărbătești s-au realizat în vara acestui an, și din care ei, românii de pretutindeni, ieșeau mereu vinovați pentru că gîndeau la nimicnicia proiectului, cînd de fapt, iată, avea să vină CSRRP!

La vremea cînd contestam acest proiect nu aveam dreptate în opinia celor ce luau salarii pentru a comunica în toată lumea cu românii noștri. Acum, ce dreptate aș putea să mai am cînd ei nici nu s-au ostenit să facă legea – așa proastă cum era – să existe? E trist că din nou pot să spun că nu există persoane responsabile care să își dorească apropierea românilor de pretutindeni, indiferent de culoarea politică. Sînt zvonuri că ar veni un poet la conducerea Departamentului pentru Relațiile cu Românii de peste Hotare. Cîtă panică și cîtă groază pe capul celor din Basarabia, Voivodina sau Ungaria! Nu o să se mai facă nici cît s-a făcut pînă acum. De ce oare? De ce ne prefacem că vrem să îi aducem aproape de noi pe conaționalii noștri cînd, cu sinceritate, le-am putea spune: fraților, nu ne trebuieți. Și ar fi mai corect, decît să îi mințim, să trimitem la post în țările ce găzduiesc români pseudo-diplomați, să facem vizite numai pe la oficialități, să nu supărăm guvernele vecine, și tot așa. E iarăși vreme de schimbări. Se va schimba ceva în bine pentru românii a căror viață se derulează în spirit românesc între frontiere străine, mi-ar fi spus o cunoștință, însă m-am gîndit brusc la vîrsta ei și mi-a pierit curajul. Schimbarea în bine nu vine la 65 de ani.

c. z.

Reflecții pe marginea primelor declarații ale noului președinte al Oficiului pentru Minorități

Sîmbăta trecută stăteam în fața aparatului de radio, așteptînd începerea programului „16 ore” cînd, pur și simplu, m-a frapat următoarea frază din prezentarea prealabilă: „Veți avea prilejul să ascultați un interviu făcut cu domnul **Báthory János**, care peste puțin timp, va ocupa postul de președinte al Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” (OMNEU).

Am auzit oare bine? Trebuie să-mi dau seama că ceea ce am auzit, este adevărat. Știrea, care circula de cîteva săptămîni, este confirmată. Se mai spune și astfel: a fost consumată. Dar, deocamdată, nu lingvistica mă interesează.

Hai să luăm lucrurile pe rînd: Mai întîi, ne-am izbit de știrea neașteptată a demisionării forțate a lui **Doncsev Toso**, fost președinte al OMNEU. Verbul „a se izbi” nu e utilizat greșit, fiindcă doar cu cîteva zile înainte era încă oaspete de onoare al Zilei Culturale a Românilor din Ungaria. Și am aflat acest fapt, tot consumat, nu în mod oficial, să zicem din partea ATRU-lui, ci din posturile de radio, televiziune, din organele de presă. Bun! Lucru înghițit ca o pilulă amară.

Numele lui **Báthory János** în calitatea sa de candidat al guvernului pentru postul de președinte al OMNEU, l-am aflat, pentru prima dată, din interviul făcut cu **Kaltenbach Jenő**, ombudsman al minorităților naționale din Ungaria, de către cotidianul *Népszabadság* (23 noiembrie 2000). Deci, tot nu din sursele noastre proprii, cu toate că Ministerul de Justiție, pe vremea aceea, era deja în plin curs de consultări cu autoguvernările minorităților naționale și etnice din țară. Cu ce rezultat? Nu se știe. Dintr-un articol publicat în Foia românească am aflat doar hotărîrea conform căreia ATRU nu va protesta împotriva demiterii lui **Doncsev Toso**. Și de atunci mă întreb: hotărîrea în numele cui a fost luată?

Pe urmă: consultările respective nu au avut loc degeaba. Conducătorii noștri trebuiau să fie informați despre proiectele guvernului, despre motivele care au determinat această schimbare-surpriză. Noi n-am aflat nimic, nici în această privință, nici în privința luării de poziții de către ATRU în această chestiune, vitală și pentru noi. Ceea ce cunoaștem – dar nu sînt convins că fiecare dintre noi urmărește presa zi de zi – provine din interviul făcut cu dl. **Kaltenbach**, care spunea

că motivul principal ar fi fost slăbirea influenței OMNEU. Tot din această sursă provine și știrea că dl. **Báthory János**, în timpul guvernului MDF (Forumul Democrat Maghiar) a mai lucrat în cadrul OMNEU în calitate de vicepreședinte, și că pe vremea aceea a fost atacat puternic de către naționalitățile conlocuitoare. Tot domnia sa, respectiv ombudsmanul nostru, mai afirmă că ar fi o rupere radicală de politica aplicată față de naționalități pînă acum, deci timp de zece ani, dacă guvernul ar împuternici pe cineva să conducă OMNEU împotriva voinței celor direct interesați.

Vedeți, dl. **Báthory János** afirma, în interviul făcut la radio, că nici una dintre cele 13 minorități din țară n-a obiectat numirea sa, ba din contră, unele chiar l-au sprijinit. Bine, bine, a intervenit reporterul, dar a nu obiecta nu înseamnă, cu orice preț, că sprijină această numire. N-a răspuns, însă, la întrebarea: cei care n-au obiectat, cu ce au motivat această atitudine? Pînă la sfîrșit a fost nevoit să recunoască că domnia sa nu aparține nici uneia dintre naționalități, este un adept al identității ungare, dar și un prieten al minorităților. Pentru dînsul nu este o arie străină. Ca vicepreședinte al Oficiului Maghiarilor de peste Hotare s-a ocupat tot de aceleași chestiuni, acești unguri fiind și ei, la rîndul lor, în minoritate. A mai adăugat că unul dintre posturile de vicepreședinte al OMNEU este rezervat pentru romi, comunitatea cea mai numeroasă în această categorie (500 de mii), spunînd chiar și faptul că îndeplinească și funcția de președinte al republicii.

Înainte de discuția cu domnul **Báthory**, de la **Hórváth Aladár**, președintele Fundației Drepturilor Civice a Romilor, am aflat însă și alte amănunte. Și anume că odată cu numirea noului președinte al OMNEU se ivește și posibilitatea revenirii epocii în care romii au fost lipsiți de drepturile lor minoritare, în care forța de muncă a romilor nu mai avea valoare. Tot dînsul spunea că dl. **Báthory** a fost unul dintre ideologii principali ai Partidului Muncitoresc Socialist Ungar (MSZMP), fiind solicitat, în 1988, să elaboreze un studiu care să întemeieze adoptarea unei noi hotărîri de partid privind politica aplicată față de romii din țară. Dl. **Báthory** a elaborat încă un studiu despre această temă, însă pentru un alt partid. Explicații lungi din care am reținut doar esențialul:

a propus, și propune și azi, că trebuie să fie sprijiniți romii în așa fel ca să fie fideli guvernului, loiali față de acesta.

Noul președinte al OMNEU, cu chiu cu vai, dar a spus cîte ceva și despre concepția sa, despre programul său. Întîi, vrea să formeze o proporționalitate în activitatea OMNEU, fiindcă este greșit să se ocupe, în bună parte, numai de problemele romilor, neglijînd, în mod serios, celelalte minorități. Această parte îi va reveni noului vicepreședinte. Domnia sa dorește să se ocupe mai intens de problemele celorlalte naționalități, dat fiind faptul că la ora actuală problema principală pentru fiecare este lupta pentru a se menține. Și în acest sens o sarcină primordială o consideră utilizarea limbii materne în administrația publică. Despre reprezentarea minorităților în parlament nu s-a spus nimic concret. Pe urmă, va sprijini elaborarea unei noi legi antidiscriminative. Consideră, deasemenea, important întărirea elementelor caracteristice ale autonomiei. După părerea domniei sale, autoguvernările minoritare trebuie să li se asigure un drept real, o arie de competență de a lua decizii în mod independent, și în chestiuni de ordin politic, dar și în cele financiare, bugetare, ca să nu-și ridice mereu brațul înspre celălalt, de exemplu fondul lor superior, spunînd că vina nu-mi aparține. Democrație mai mare? Da! Dar să vedem întîi faptele.

Închei, nu însă înainte de a-mi spune părerea de rău față de situația noastră actuală, a imposibilității în care ne găsim. Personal consider că un asemenea „nivel” înalt al neglijenței devine din ce în ce mai insuportabil. Nu nutresc nici un fel de sentiment de ură sau dușmănie față de nimeni, mă gîndesc însă la faptul că noi avem conducere aleasă, conducători aleși, care au datoria de a ne informa, de a ne consulta, de a lua în considerare și părerea noastră. Eu, de exemplu, nu pot să mă simt în apele mele, nu am curajul să contactez, să stau de vorbă cu demnitari competenți, nefiind, în continuare, în cunoștință de cauză. Mulți mă întrebă: și voi, românii din Ungaria, ce părere aveți despre problema cutare, despre schimbările care decurg în problema minorităților naționale din Ungaria? Mi-e rușine, dar n-am altă soluție decît să dau din umeri, să spun că habar n-am.

Al. Ardelean

O situație anaCRONICĂ

A apărut deci *Cronica*, revista Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU). Să ne bucurăm cu toții de noua realizare culturală românească care, cum ni se scrie în prima pagină, poate fi considerată „ca un *simp-tom al vitalității*” comunității, chiar dacă el „s-a născut cu chin și vai”. Realizarea este cu atât mai mare, cu cât noua revistă a fost scoasă „în condițiile noastre vitrege, sărace în impulsuri intelectuale”. Iar că noua producție spirituală va fi ziarul întregii comunități, „nu doar al unei minorități din cadrul minorității române”, este garantat în toate editorialele pe care le publică numărul de debut al *Cronicii*.

Din numărul de probă aflăm că revista dorește să atragă toți cititorii „de la mic la mare, de la ateii la credincioși, de la gospodarii din sate la intelectualii cei mai exigenți”, ca apoi, următorul editorial, să ne asigure iarăși, că aici se va realiza o publicație care să satisfacă „atât așteptările cititorilor de la sate, cât și ale celor de la orașe, cititorilor vîrstnici și tineri, muncitori, agricultori, intelectuali sau meseriași”. Pe deasupra, cel de-al treilea editorial, semnat de această dată chiar de președintele AȚRU, Traian Cresta, ne asigură că „pe lângă *Cronica* pot apărea oricâte alte publicații în limba română, pentru că acest săptămînal este doar o voce în plus în co-

rul comunității românilor din Ungaria, nu un solist care vrea să înlăture concurența”. Mult succes pentru realizatori, multe bucurii pentru cititorii printre care mă voi strădui să fiu și eu.

Totuși, vă puteți imagina, ce părere o să aibă despre noi membrii Curatorului Fundației Publice pentru Minorități, cu sediul la Budapesta, cînd vor afla că românii cer susținerea a două reviste și se prezintă cu două concursuri la Fundația despre care este știut că are fonduri doar pentru scoaterea unui singur ziar al românilor? Normal că n-o să înțeleagă problema românilor care, cu un an mai devreme, s-au luptat cu neromânii, iar acum nu se înțeleg nici între ei. Iar reprezentantul AȚRU în Curatoriu cum o să argumenteze sprijinirea noii reviste *Cronica*, față de ziarul tradițional „Foaia românească”? *Cronica* are un conținut mai substanțial, că este mai obiectivă, că este mai preferată de cititori, că este mai voluminoasă, mai colorată, este mai mare ca format, că are mai multe pagini decît Foaia? Sau se va limita doar la simpla afirmare: *Cronica* este al Autogovernării pe țară. Și totuși, s-ar putea ca, în ciuda acestei afirmații juste, mai mulți dintre membrii Curatorului să se simtă prost în situația în care i-am pus noi, românii.

În caz că există suficient potențial intelectual și ne stau la dispoziție și

banii necesari, ar fi bine ca românii din Ungaria să scoată concomitent mai multe ziare, chiar mai multe săptămînale, paralele. În caz că există aceste condiții, spun deci să ne bucurăm de noua producție spirituală românească, apariția numărului de probă al revistei *Cronica*. Dar dacă lipsește numai una dintre aceste condiții elementare, iar astfel apariția ziarului nou se preconizează prin desființarea celui existent, care-și are cititorii „os și carne”, mă-ndoiesc că bucuria noastră ar putea fi deplină. Tocmai de aceea este regretabil, că AȚRU a depus prea puține eforturi să realizeze acea unitate despre care pomenesc toate trei editorialele primului număr al *Cronicii*.

Cronica insuficiențelor noastre o putem începe și cu data de februarie 2000, cînd însăși conducătorii AȚRU au inițiat o întîlnire cu reprezentanții Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria (UCRU), cu organizația care administrează revista Foaia românească. La aceasta au prezentat oral o posibilă variantă a reglementării problemei deloc ușoară, privitoare la libertatea, supravegherea, posedarea presei. UCRU a răspuns la propunerea incipientă, sperînd că se va relua dialogul. Dar de la AȚRU nu a sosit nici un fel de răspuns. Uniunea culturală a mai formulat și în luna octombrie 2000 un apel către Autogovernarea pe țară, propunînd competențe substanțiale privitoare la supervizarea Redacției Foii, dacă, eventual, cineva ar fi nemulțumit cu munca profesională de la ziar. Răspuns n-a sosit nici de această dată. Iar acum AȚRU a scos o nouă revistă, pentru a cărei întreținere va apela la Fundația publică, cea care finanțează Foaia. Criteriul participării la concurs este scoaterea anterioară a cel puțin două numere de ziar. AȚRU scoate două numere al revistei *Cronica*. Iar noi, cu toții ne bucurăm de apariția unui nou produs cultural românesc al comunității noastre.

Ștefan Frățean

Să jucăm un joc cinstit

Autogovernarea Românească pe Țară, condusă de Traian Cresta, a făcut primul pas pentru a porni un nou săptămînal românesc – a scos primul număr de probă al săptămînalului *Cronica*.

Cu noua revistă ne-au „avertizat” încă de anul trecut, cînd, după înființarea în toamnă a AȚRU, conducerea reprezentanței noastre politice și-a exprimat nemulțumirea față de imaginea pe care i-o prezintă Foaia românească. Prezidiul Uniunii Culturale, sub egida căreia apare tocmai de cinci decenii singurul săptămînal românesc, a făcut în februarie cîteva gesturi de apropiere, de găsire a unor căi comune, cu conducerea AȚRU. Nu se știe, și probabil nici nu vom ști niciodată, cît de sincere au fost acele propuneri ale delegației AȚRU, pentru că foarte repede au întrerupt contactele cu UCRU, declarînd încă din vară că vrea să facă o revistă proprie.

Sigur, au dreptul. Dar oare îl au și atunci cînd, prin această decizie va distruge o instituție românească de o jumătate de veac?

În condițiile de azi, Fundația publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” sprijină scoaterea unei singure reviste pentru fiecare minoritate. Cum va vota în februarie, după înaintarea dosarelor pentru sprijinul pe anul 2001, reprezentantul românilor din Ungaria, care este delegat în Curatoriu la Fundația de către AȚRU? Cum vor vota ceilalți curatori?

Competiția nu este prea cinstită. Se vorbește, se scrie tot mai des în presă că nu este totul în regulă cu sistemul de autogovernări minoritare. Totuși, din partea politicianilor maghiari această structură beneficiază de o susținere foarte mare. Pentru că este „invenția” lor.

Dintr-o discuție între patru ochi cu domnul Molnár Márton, președintele Fundației Publice pentru Minorități am aflat că pentru acești bani, care se dau pentru scoaterea revistelor minorităților, s-ar aștepta să crească și calitatea publicațiilor, nivelul scrierilor, numărul abonaților. Știe el bine că acestea sînt dedicate unor pături mici ale cetățenilor, deci nu se așteaptă un profit de la aceste publicații, dar s-ar pre-tinde calitatea.

Nu avem altceva de făcut decît să nădăjduim că jocul, în care au intrat românii din Ungaria, va fi unul cinstit.

Eva Iova

Cartea își caută cititorul



Cu sprijinul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” și a Editurii NOI a apărut, în toamna anului 2000, un almanah cu cele mai reușite interviuri, reportaje, portrete realizate în cadrul emisiunilor românești de radio. „Dragi ascultători...” – Radiofonie românească în Ungaria este un volum, care a apărut în îngrijirea Redacției Românești a Radiodifuziunii Maghiare, instituție care în acest an a împlinit 20 de ani de existență.

Din acest almanah puteți cunoaște istoricul radiofoniei românești din Ungaria, puteți citi interviuri cu regretatul preot dr. Petru Mîndruțu, cu profesorii dr. Gheorghe Petrușan, Caterina Tiritean, dr. Gheorghe Santău, dascălul Gheorghe Dulău, articole despre bisericile ortodoxe și baptiste, și alte lucruri interesante despre românii din Ungaria.

Toți cei care ne vor retrimit acest talon, semnănd dorința de a avea în bibliotecă personală Almanahul Radio, vor primi din partea redacției noastre această carte. Nu aveți altceva de făcut decît să trimiteți pe adresa Foii românești (5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8.) talonul completat.

Numele și prenumele:.....

Adresa:.....
Da, aș vrea să primesc un exemplar din cartea „Dragi ascultători...” – Radiofonie românească în Ungaria.

Redacția românească de radio a fost distinsă cu premiul de excelență

„Realizatorii emisiunii de radio în limba română sînt membrii cunoscuți și recunoscuți ai vieții publice minoritare din Ungaria. Au cucerit respectul reprezentanțelor și a întregii comunități prin munca lor de specialitate la nivel înalt. Mai multe autogovernări locale române au propus redacția românească, care în acest an a împlinit 20 de ani de existență, pentru această distincție. Emisiunea lor bilingvă, „Pe undele Europei”, care este realizată în colaborare cu colegii de la Radio Timișoara, este o inițiativă unică în toată Europa.” – după rostirea acestor cuvinte de

apreciere au fost invitați cei cinci membri ai Redacției Românești de Radio să preia premiul de excelență de la președintele în funcție al radioului *Szjártó István*. La festivitatea, care a avut loc în sala de marmură a Radiodifuziunii Maghiare, din ziua de 1 decembrie 2000, au fost distinși Adam Bauer, Anamaria Brad, Eva Iova, Iulia Kaupert și Petru Cîmpian. Ziua Radioului s-a încheiat seara cu un concert la Academia de Muzică din Budapesta, la care s-a sărbătorit și cei 75 de ani de la înființarea radioului public din țara noastră.

P. C.

Vizita studenților români la Micherechi

În zilele de 9 și 10 decembrie, Biserica Baptistă Română din Micherechi a fost gazda unui grup de 20 de studenți români de la Universitatea Emanuel din Oradea.

În timpul zilei de sâmbătă, oaspeții, împreună cu gazdele lor, au vizitat orașele Bichișciaba și Giula. Tinerii români, studenți în anul II la secția de teologie baptistă – litere (română, engleză, franceză și germană), s-au întors apoi la Micherechi pentru o întâlnire cu tinerii din localitate. Întâlnirea de sâmbătă i-a unit pe tinerii din cele două țări. Prin cântece și rugăciune, prin discuții și jocuri, ei s-au bucurat împreună și au legat noi prietenii. Studenții români s-au bucurat apoi împreună cu familiile care i-au găzduit cu multă ospitalitate.

Duminică, tinerii musafiri au avut un program de închinare în cadrul Bisericii Baptiste din Micherechi. La serviciul de dimineață, a predica pastorul bisericii, **Daniel Burtic**,



studenții români au petrecut clipe de neuitat în mijlocul familiilor care i-au găzduit. Duminică seara, tinerii din Oradea și Micherechi. s-au întâlnit pentru ultima dată înainte de despărțire. După câteva minute, ei și-au spus la revedere și studenții români au plecat spre casă.

În final, am încercat să aflăm cât de mult le-a plăcut la Micherechi tinerilor din România. Iată ce au spus câțiva dintre ei: „Mi-a plăcut foarte mult! Excursia la Micherechi a fost o experiență superbă. Cea mai frumoasă parte a fost că am ajuns să îi cunoaștem pe tinerii de acolo” – **Lidia**. „A fost o excursie foarte reușită. Oamenii din Micherechi au fost ospitalieri. Cel mai mult mi-a plăcut întâlnirea cu tinerii, de sâmbătă” – **Ioana**. „Îmi place că oamenii din Micherechi sunt gospodari, darnici și simpli. Deși lucrează în agricultură, au tot ce le trebuie pentru un trai decent. Mâncarea a fost foarte bună” – **Adi**. **Kitti Cefan** este chiar din Micherechi și studiază împreună cu prietenii ei la Universitatea Emanuel. Ea ne-a spus: „Am doar motive de mulțumire că am putut să fim împreună la acest sfârșit de săptămână. Sunt mândră de colegii mei.”

Cu siguranță, acest sfârșit de săptămână va rămâne mult timp de acum încolo, o amintire frumoasă pentru colegii lui **Kitti**.

Marius Lăzău



iar tinerii au cântat cântece de laudă și au recitat pasaje din Biblie. În cadrul serviciului de după-amiază, predica a fost susținută de **Marius Lăzău** – student la Universitatea Emanuel, iar grupul de invitați a continuat programul de închinare cu noi cântece și scurte mărturii despre cum a lucrat Dumnezeu în viețile lor. Între întâlnirile de la biserică, precum și dimineața și seara,

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc

ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz

ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi

ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Principiul muncii în viața lui Neemia



„Idealul epocii moderne este acela de a ajunge într-o stare în care oamenii să nu mai lucreze. Cine a ajuns într-o asemenea situație este socotit fericit: alții lucrează pentru el.”¹

Neemia a avut un alt principiu de viață. E adevărat că Neemia a avut o strategie de lucru înțeleaptă: a delegat responsabilități și a împărțit munca, dar el nu a ocolit munca. Un alt lucru pe care-l observăm este varietatea socială a oamenilor care au fost implicați în zidirea zidurilor. Cartea Neemia vorbește despre participarea preoților (inclusiv un mare preot, 3:1), leviți, slujitori la Templu, argintari, negustori, dregători, oameni simpli, stăpâni, slujitori, bărbați și femei. Unii au lucrat ca familie. Alții au reparat zidul stricat din apropierea caselor lor. Unii membrii ai aristocrației au fost notați pentru că au evitat munca (Neemia 3:5). Dar, toți cei care s-au implicat, au știut în mod evident care a fost munca repartizată lor și și-au asumat responsabilitatea pentru ea. Oamenii au lucrat cu entuziasm: „poporul lucra cu inimă” (Neemia 4:6).

Nu numai ceilalți oameni lucrau, ci însuși Neemia lucra alături de ei: „Să ne sculăm și să zidim” (Neemia 2:18). Capitolul patru al cărții dovedește clar că Neemia s-a implicat în munca și în greutățile fizice: „Așa făceam lucrarea din zorii zilei până la ivirea stelelor” (Neemia 4:21), scrie el, descriind faza cea mai dificilă a muncii. „Și nu ne-am dezbrăcat de haine, nici eu, nici frații mei, nici slujitorii mei, nici oamenii de stajă care erau sub porunca mea. Fiecare se ducea cu armele la ap” (Neemia 4:23). Neemia a împărțit greutățile muncii cu lucrătorii.

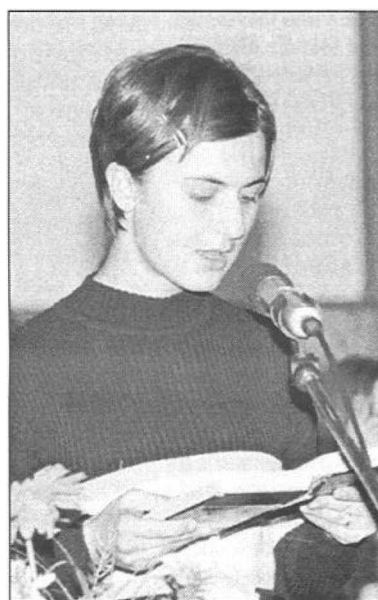
Niciodată nu se poate face ceva pentru Dumnezeu fără muncă. Neemia a cunoscut principiul muncii, a delegat responsabilități și a muncit din greu, cu lepădare de sine.

„A fi spiritual nu este un înlocuitor pentru sudoare”.²

Pastor Daniel Burtic

¹ E. Stanley Jones, *Viata Din Abundență*, Oradea. Ed. Cartea Crestina, 1996, pag. 366.

² John White, *Arta conducerii*, Deerfield-USA. Ed. Romanian Christian Ministries, pag. 60.

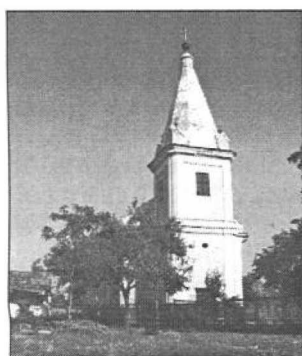


Creștinii activi sunt ca furnicile

Sute de mii de cubanezi au devenit creștini în ultimii ani. Trezirea spirituală a început în orașul Baracoa, de pe coasta de est, unde 200.000 de oameni au crezut în Cristos, se arată în declarația unui lider religios citat de agenția Dawn Fridayfax.

Ministerul Justiției recunoaște oficial 500 de biserici, dar mai există cel puțin încă 3.700 de biserici care se adună în case și alte grupuri similare, cu un număr de 120.000 de persoane. Creștinii cubanezi sunt ca furnicile, a declarat un lider al agenției Fridayfax. „Furnicile sud-americane pot decoji un copac într-o singură noapte. Cheile sunt efortul și organizarea. Pentru mine, numeroșii creștini activi anonimi sunt ca furnicile care, deseori, parcurg distanțe mari în condiții vitrege pentru a predica Evanghelia”, a mai spus el.

Biserici părăsite în Bihor



Jaca

Părintele **Cosmin Pop**, actualul paroh al comunităților ortodoxe din Jaca, Darvas, Peterd și Vecherd, s-a stabilit în Ungaria cu zece ani în urmă. La începutul anilor '90 a activat în biserica ortodoxă română din capitală, iar de mai mult de un an a început munca misionară în aceste parohii bihorene.

– Am început munca misionară anul trecut, în 29 mai, când am fost hirotonit de către Prea Sfințitul **Sofronie**. Înainte de a veni în această zonă am fost la Budapesta, am cîntat și acolo în biserică, am fost pe post de cantor.

– Cum vă simțiți în mijlocul românilor din Ungaria?

– Mă simt bine, dar m-aș simți și mai bine dacă ar veni și credincioșii la biserică, dacă ar fi mai evlavioși, dacă și-ar aduce copiii, nepoții. Dar nu am relații rele cu ei.

– În biserica din Jaca, aproximativ, câți credincioși aveți?

– După câte știu eu sînt vreo 130–150, dar cei care vin la biserică sînt în jur la 10–15, cînd e sărbătoare mai mare atunci vin vreo 30 de suflete.

– Ce credeți dumneavoastră care este oare motivul pentru care oamenii nu prea vin la biserică? Din păcate aceasta este o problemă generală pentru bisericile noastre din Ungaria.

– Cred că primul motiv pentru care nu vine lumea la biserică, după câte mi-au zis și ei, sînt acei 45–50 de ani de comunism, dar poate și indiferența lor spirituală și faptul că nu există o familie cu adevărat creștină dacă nu se învață abecedarul creștin, astfel nici la biserică nu prea vin. Dar cred că mai mult cei 45–50 de ani de comunism îi împiedică și astăzi. Pe

atunci era interzis să se cunună la biserică, le era interzis să se boteze. Dacă făceau acestea erau dați afară de la locul de muncă și asemenea probleme au avut ei...

– Care este situația în biserica din Vecherd?

– Acolo situația e puțin mai specială. Comunitatea numără 180–190 de oameni. E singura biserică din comună. Situația este foarte gravă din punctul meu de vedere, deoarece nu vin la biserică deloc! De cînd sînt eu aici, de un an și jumătate, n-am văzut mai mult de 15 de persoane. Odată am văzut și atît, în rest vin cîte doi-trei. De ce nu vin? Acolo cred că e indiferența lor față de biserică, altceva nu pot să spun... Cred că ar avea ei timp să vină la biserică, pentru că odată pe lună țin slujbă. Mă surprinde faptul că nu vin! Repet, în Vecherd aceasta este singura biserică. Majoritatea locuitorilor sînt români și ortodocși... 80 la sută din sat aparține religiei ortodoxe, dar totuși nu vin.

– La Darvas și Peterd ce se înîmplă?

– La Darvas vin în jur de 10 persoane, ei cîntă la slujbă. Tineretul nu vine nici aici, cum nu vine nici la Jaca, nici la Vecherd. Iar la Peterd vin 5–6 persoane. Cînd e sărbătoare mai mare sau un parastas vin și acolo 10–15 inși. Din toate aceste parohii, cred că la Peterd mă simt cel mai bine. Și în celelalte trei comunități e bine, dar la Peterd atmosfera e mai familială. Cînd vezi că îți cîntă 3–4 femei, atunci într-adevăr îți simți că te așteaptă cu drag și vin cu drag la biserică.

– Imaginea nu este prea îmbucurătoare. Ce credeți dumneavoastră, ce s-ar putea face ca oamenii să vină la biserică?

– Dacă pot să spun așa, cît îmi stă în putere îmi dau toată silința ca să-i atrag pe oameni la biserică mamă. Le zic prin predici, îi atenționez că omul, aici pe pămînt, trebuie să lucreze pentru viața viitoare! Dar, dacă ei nu-și dau silința, eu oricît m-aș lupta nu vor veni... Primul pas într-adevăr e pasul meu, dar tot așa trebuie să facă și ei un prim pas. Nu pot să fac



Vecherd

eu tot drumul. Eu așa zic: jumătate – jumătate, ca și cum am merge pe un pod și ca să ne înîlțim trebuie să fac jumătate de drum și ei la fel trebuie să facă jumătate de drum. Eu nu pot să fac drumul și în locul lor.

– În ceea ce privește starea bisericilor, ce ne puteți spune?

– Dintre aceste patru biserici, cea de la Vecherd arată mai rău, interiorul ar trebui renovat, mobilierul e foarte șubred. Aici la Jaca, acum zece ani a fost renovată biserica. Bine, și aici s-ar mai putea face multe... de exemplu și turnul bisericii începe să-l spele ploaia. La Darvas biserica e în stare bună, la Peterd ar trebui și acolo bani să fie renovată capela, nici exteriorul nu este terminat și în interior e multă infiltrație de apă, deci igrasie... Cum vedeți și dumneavoastră am avea încă multe de făcut în fiecare biserică.

– În încheiere, vă rog să roștiți un scurt mesaj către cititorii săptămînalului „Foaia românească”!

– Ceea ce pot să spun eu la toată lumea e ca Dumnezeu să ne dea înțelepciune și să ne lumineze spre calea cea dreaptă ca toți să ajungă acolo unde își dorește!

A. Brad

Colinde românești la Budapesta

Copiii Școlii generale române și corul „Viva la musica” din Chitighaz vor fi oaspeții comunității românești din Budapesta, duminică, la 17 decembrie. După Sfînta Slujbă, oficiată de preotul paroh **Marius Maghiaru**, chitighăzenii vor prezenta un concert de colinde.

O întîlnire care se dorește să devină tradiție

Perioada de sfîrșit de an este pentru toată lumea un anotimp al bucuriei, aceste zile fiind cuprinse de febra sărbătorilor de iarnă. Această stare de spirit i-a cuprins și pe credincioșii din comuna Chitighaz, în ziua de 10 decembrie, cînd au fost vizitați, acum, în prag de sărbători, de corul „Emil Monția” din Arad, cor dirijat de maestrul **Gheorghe Flueraș**. Răspunsurile la Sfînta Liturghie au fost date de mem-

brii corului, iar printre oficianții liturghiei se numără și Prea Sfinția Sa **Sofronie**, Episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria. După terminarea slujbei, toți invitații au participat la o agapă, unde preotul paroh **Florin Olteanu** le-a mulțumit tuturor pentru sprijinul acordat, pentru prezența credincioșilor în număr mare, exprimîndu-și, totodată, dorința ca această întîlnire să devină pe mai departe o tradiție.

Expoziție de icoane la Micherechi

După Sfînta Slujbă de duminică din biserica ortodoxă de la Micherechi, la 17 decembrie, în Adunarea Oastea Domnului va avea loc deschiderea unei expo-

ziții de icoane din lucrările artistei **Elena Ruja**. Pictorița, originară din Micherechi, azi trăiește la Seghedin. Expoziția va fi deschisă de preotul paroh **Ioan Bun**.

„Cînd postești, unge capul tău și fața ta o spală, ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău, care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti fîe” (Matei 6–7).

Programe culturale în bisericile din Cenad și Seghedin

În ziua de 18 decembrie, în biserica ortodoxă din Cenadul-Unguresc, va fi prezent corul Liceului de artă din Ploiești, dirijat de profesorul **Nae Mihai**, care va prezenta un concert de colinde.

În ziua următoare, în 19 decembrie, coriștii din Ploiești vor fi găzduiți de Mănăstirea Franciscană din Seghedin.

În după-amiaza zilei de 18 decembrie la Centrul Cultural din Cenadul-Unguresc va fi prezent ansamblul folcloric „Flori de Munte” al Clubului copiilor din Vălenii de Munte, și care va prezenta un program de cîntece și jocuri populare din Muntenia, Moldova și Feleac (Cluj).

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 24 decembrie 2000

Apateu	– ora 9.00 –	pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 9.00 –	pr. Ilie Ciocan
Bichișciaba	– ora 9.00 –	pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 –	pr. vicar Marius Maghiaru
Cenadul Unguresc	– ora 9.30 –	pr. Aurel Becan
Chitighaz	– ora 9.30 –	pr. Florin Olteanu
Crîstor	– ora 9.00 –	pr. Alexandru Șereș
Giula I	– ora 10.00 –	PS Episcop Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Giula II	– ora 9.00 –	pr. Petru Pușcaș
Jaca	– ora 9.00 –	pr. Cosmin Pop
Micherechi	– ora 9.00 –	pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00 –	pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 11.00 –	pr. Origen Sabău

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Mărti	ora 18.00 – oră de rugăciune

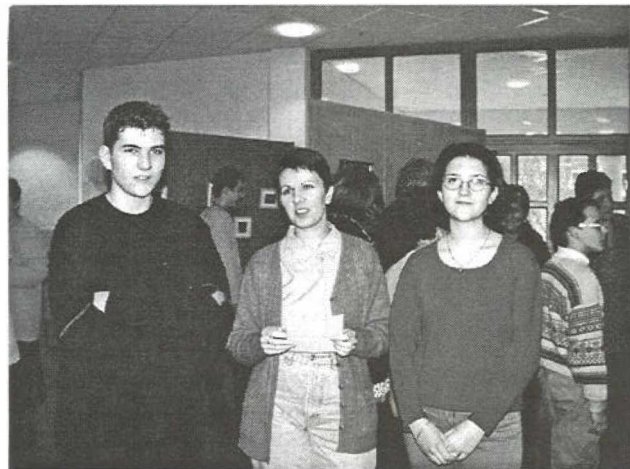
Minigalerie în aula Căminului de elevi din Giula

Expoziția fraților Pui

Joia trecută, în aula Căminului de elevi din Giula s-a deschis expoziția de artă a Irinei Pui și a lui Teodor Pui, frați, elevi ai Liceului N. Bălcescu.

Expoziția a fost vernisa-

lii de Artă din Giula, unde în fiecare săptămână au câte două ore de desen artistic. În acest domeniu sînt îndrumați de profesoara Bagyinkáné Jász Jolán.



Profesoara de desen cu „micii” artiști

tă de profesoara de desen a școlii Maria Rocsin Farkas. Doamna profesoară și-a exprimat bucuria că în școala românească din Giula se găsesc atîția copii talentați, pasionați de artă, astfel ambii elevi pot să se prezinte cu mîndrie în fața profesorilor și a colegilor lor. De șase ani, amîndoi sînt elevi ai Șco-

Pe lîngă această preocupare, în fiecare zi de marți, din două în două săptămîni, între orele 15.00-20.00, frații Pui pot fi găsiți în atelierul de făurire a giuvaierelor. Întrebîndu-i cum se prelucrează aceste bijuterii, ne-au declarat: există case, tăblițe din cupru, care au diferite modele, figuri

în interior, unde se pune sîrma de cupru, care la diferite temperaturi ia forma modelului din casete. Peste ea se toamnă culorile preferate, după care se introduc în cuptorul de ardere. La temperaturile ridicate, culorile se transformă în smalt, rezultatul final umplîndu-i de bucurie pe tinerii făuritori.

Aceste ore sînt îndrăgite de amîndoi și sînt conduși de profesoara Gróh Katalin. Ca orice școală și aceasta trebuie plătită, suma fiind de 3-4000 de forinți pe persoană, anual, în acest preț fiind incluse materialele necesare, culorile, placa de cupru, sîrma și, bineînțeles, cuptorul unde se finisează lucrările. În vara acestui an, declară Irina, părinții noștri ne-au cumpărat cuptor, deci de acum înainte putem lucra și acasă. Tot părinții ne-au cumpărat și materii prime de la Kecskemét, deoarece acesta este cel mai apropiat centru care se ocupă cu smălțuitul.

Cel mai mult îi place Irinei să picteze peisaje,

iar a doua preferință o are pentru bijuterii, pe cînd lui Tibi îi place cel mai mult grafica.

În fiecare an sînt prezenți la expozițiile Școlii de Artă, dar mulțumită calității muncii lor, lucrările le-au fost expuse și în capitala Ungariei. Avînd multe cunoștințe, fac și cadouri, dar după cum ei declară, de fiecare lucrare sînt legați sufletește, astfel fiindu-le tot mai greu să se despartă de ea.

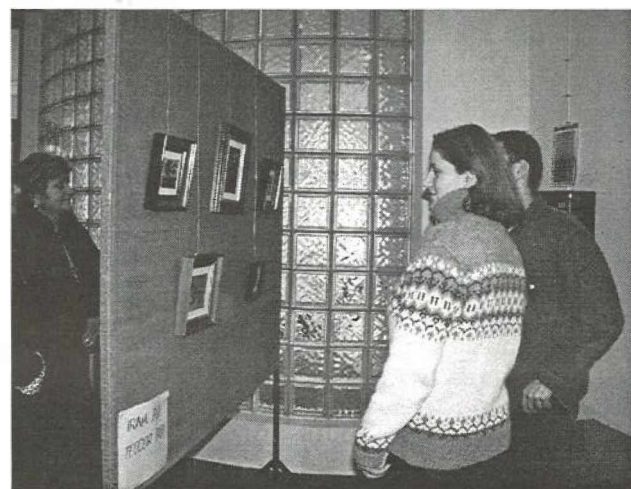
Irina, după terminarea liceului, ar dori să devină

un reușit bijutier, iar Tibi, fratele său, încă nu știe ce vrea să devină.

După cele văzute la această mică expoziție, sînt convinși că frații Pui sînt talentați, au ales un drum greu, dar care este deosebit de frumos.

Dacă și pe mai departe vor lucra cu consecvență, dacă și de acum înainte vor pune în lucrările și giuvaerele făurite atîta suflet, sigur poarta succesului va fi deschisă pentru ei, calea aleasă de ei va fi încununată cu mulți lauri.

Șt. O.



Sîntem mîndri de colegii noștri

Românii din Ungaria au posibilitatea să aleagă patru instituții din țară, unde se pot folosi de limba lor maternă, de română. Aceste instituții sînt: Universitatea Eötvös Lóránd din Budapesta, Catedra de română de la Seghedin, Școala Superioară pentru formarea educatoarelor Brunszvik Teréz din Szarvas și Facultatea Körös din Bichișciaba. Acest institut l-a ales și Tünde Cefan din Micherechi, care acum este în anul doi.

Din 1999 învăt la secția română din Bichișciaba. Asta înseamnă că în afară de obiectele generale vom avea posibilitatea să predăm obiectul ales – în cazul meu română – și în clasele 5-6 a școlilor generale.

– Aici, în Ungaria, în general se folosesc aceleași moduri de predare a limbii române. Voi cum o învățați?

– Cred că și noi învățăm

„Nu întotdeauna merită să faci ceea ce-ți place”

la fel ca celelalte instituții pedagogice. În primii doi ani avem șase ore de română pe săptămînă, care conțin mai ales gramatică, și pe lîngă acestea învățăm despre cultura și civilizația poporului român.

– Ce legătură mai aveți cu românimea în afară de cursuri?

– Institutul organizează uneori întâlniri între cei care studiază română sau slovacă la Bichișciaba și la Szarvas. În cadrul acestora, studenții participă la prelegerile ținute de profesorii noștri și cei de la Szarvas despre istoria și starea actuală a minorităților din Ungaria.

– Ce fel de condiții preținde catedra română pentru obținerea diplomei?

– O condiție deosebită este că în timpul acestor patru ani sîntem obligați să participăm la cursuri de

perfecționare în țara-mamă. Deci în anul acesta și eu am început un semestru la Oradea, la Colegiul Institut în cadrul universității de acolo. În perioada semestrului, săptămînal, trei zile participăm la cursurile colegiului. Bineînțeles, fiind vorba despre învățători trebuie să învățăm mai multe obiecte: limba și literatura română, matematică, geografie, istorie și metodică predării acestora. Iar două zile facem practică. Pînă acum practica a însemnat participarea și la orele predate de învățătorii de acolo. Iar din săptămîna următoare vom preda și noi.

– Cum ți s-a părut învățămîntul școlilor generale din România?

– Datorită faptului că sîntem două colege de la Bichișciaba, Andreea Iova

(tot din Micherechi) și eu, ne descurcăm mai ușor, fiindcă Andreea e în anul patru, ea e mai experimentată în acest domeniu. La început a fost mai grea și neobișnuită starea, dar pînă acum am reușit să ne familiarizăm cu diferențele învățămîntului dintre cele două țări.

– Ce fel de diferențe ai observat între metodele din România și Ungaria?

– Studenții din Ungaria se ocupă mai mult cu teoria disciplinelor și din păcate are rol secundar practica reală. În România, institutorii fac mai multă practică și mai puțină teorie. Cred că nici acest lucru nu e prea bine, pentru că, după cum am văzut, tocmai din cauza aceasta nu are prea mare importanță viața și dezvoltarea sufletească, spirituală a copiilor, pentru că

învățătorii, în general, nu folosesc bazele teoretice. Scopul lor este ca să le imprime copiilor adunarea și scăderea, literele și scrierea, dar nu se ocupă de metodele potrivite, indiferent de sentimentele copilului.

– Tu cum ai preda?

– Cred că o oră ideală ar fi aceea unde elevul ar însuși materialul într-un mod mai apropiat de universul lui de cunoaștere, și metodele teoretice ar fi echilibrate cu metodele practice. Trebuie să fim atenți și la sufletul copiilor, dar pe lîngă aceasta trebuie să predăm și materialul respectiv.

– Vrei să fii cu adevărat învățătoare, adică vrei și tu să predai după ce vei obține diploma?

– Aș vrea să educ și să învăț copiii, dar din cauza stilului de viață de azi, din păcate, nu întotdeauna se merită să faci ceea ce-ți place.

Rita Ruja

Peste 400 de copii l-au așteptat pe Moș Nicolae la Giula

Toată lumea, în special copiii, au așteptat cu nerăbdare și în acest an sosirea lui Moș Nicolae. În ziua de 6 decembrie, la Catedrala Sf. Nicolae din Giula, s-a sărbătorit Hramul acestui sfânt lăcaș.

La slujba arhierască, oficiată de Prea Sfințitul Sofronie, Episcopul Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria, a participat un sobor de preoți și călugări.

În biserică, în această zi de sărbătoare, au fost prezenți copiii Grădiniței românești din Giula, elevii Școlii generale și a Liceului Nicolae Bălcescu. La sfârșitul liturghiei, cei mici au susținut un „Tro-

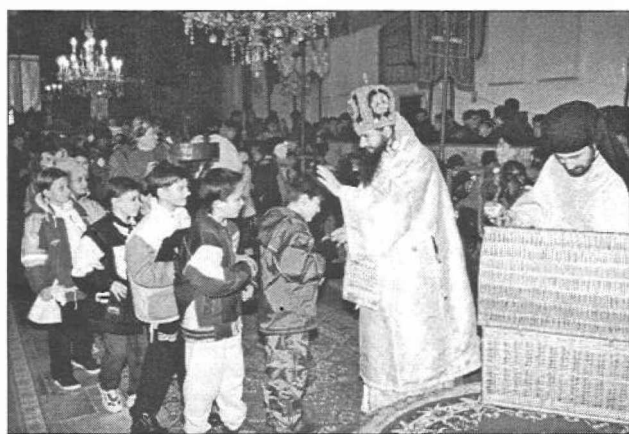


par” în cinstea lui Sf. Nicolae.

A fost o slujbă frumoasă, înălțătoare, în cadrul căreia Ieromonahul Paisie a fost numit protosinghel,

iar Ieromonahul Nicoale, singhel. În timpul slujbei, PS Sofronie a ținut o predică în care a adresat cuvinte de laudă la adresa Episcopului Nicolae, ținând să accentueze, în cadrul unei scurte biografii, faptele bune, gândurile de pace și în special gesturile pline de milostenie ale acestui mare sfânt. Pentru viața sa duhovnicească, pentru faptele sale bune, copiii îl așteaptă și în zilele noastre pe Moș Nicolae, care vine cu sacul plin de daruri.

În încheierea predicii, Prea Sfinția Sa le-a destăinuit copiilor locul unde se găsesc moaștele



Sfântului Nicolae, și anume la Bari, în Italia.

Ceea ce a devenit deja o tradiție s-a înfăptuit și în acest an, la sfârșitul liturghiei din ca-

tedrală, când fiecare dintre cei peste 400 de copii, a primit un „Moș” de ciocolată, acest mic cadou fiind dăruit de Autogovernarea Românească din Giula. **Șt. O.**

Povestea săptămânii

E vremea să facem ordine!

După „Albă-ca-Zăpada și cei 7 pitici”

Odată, demult, o preafrumoasă fată, pe nume Albă-ca-Zăpada, se rătăcise prin pădurea în care fugise pentru a scăpa de răutatea mamei ei vitrege, Regina-cea-Rea.

Albă-ca-Zăpada era tot atât de bună, pe cât era de frumoasă, iar când le rugă pe animalele pădurii să o conducă spre un loc unde putea sta, ele o duseră într-o pășune, unde se înălța o casuță.

Bătu la ușă, dar fiindcă nimeni nu răspunse, Albă-ca-Zăpada apăsă clanța și intră. O urmărită de câteva câprioare, veritabile și păsărele. Albă-ca-Zăpada privi de jur împrejur și exclamă:

– Uitați, sînt șapte scăunele! Cred că aici locuiesc șapte copilași! Și după cum arată casa asta, pot să spun că sînt șapte copilași foarte dezordonați!

De-abia se vedea masa de sub mormanul de vase nespălate, iar pe jos erau împrăștiate fel de fel de lucruri.

– Și căminul! E tot acoperit de praf! Exclamă fata. Pînă de păianjen peste tot... Știu ce facem! Facem curățenie și ordine desăvîrșită ca să le facem o surpriză! Poate că așa se vor învoi să mă lase să stau cu ei!

Cu ajutorul animalelor, Albă-ca-Zăpada mătură, spală, freacă, pînă ce totul străluci de curățenie! Era cam obosită și i se făcuse tare somn. La etaj, găsi șapte pă-

tături, cu cîte un nume sculptat pe tăblia fiecăruia. Când se trezi din somn, Albă-ca-Zăpada văzu șapte perechi de ochi care o priveau uimiți.

– Nu-mi spuneți cum vă numiți, lăsați-mă să ghicesc eu!

Și, numai după numele lor, Albă-ca-Zăpada putu să spună cine era fiecare: Doc, Somnoroșul, Morocănosul, Sfișiosul, Hapciu, Voiosul și Mutulic. Toți, cu excepția Morocănosului, erau mulțumiți că o aveau printre ei.

– Nu trebuie să o primim în casuța noastră! Bombănea Morocănosul.

– Nu mă alungați, vă rog! Îmi imploră fata. N-am unde să mă duc, mă omoară mama vitregă dacă mă întorc!

– Cine te omoară? Întrebă piticii într-un glas.

– Regina, mama mea vitregă! Răspunse fata.

– Regina e o vrăjitoare foarte rea, ascultați-mă pe mine! Dacă o găsește aici pe Albă-

ca-Zăpada, o să se răzbune crunt pe noi! Îi avertiză Morocănosul.

N-o să mă găsească niciodată aici! Se rugă fata. Iar dacă mă lăsați să stau cu voi, vă promit să am grijă de casă, să spăl, să mătur, să gătesc...

– O să gătești? deveniră piticii foarte interesați. Știi să faci găluște cu prune? Dar perișoare?

– Da, știu să fac de toate, și plăcintă cu mere sau plăcintă cu afine, zise fata.

Plăcintă cu afine! Exclamă ei fericiți. Bine, atunci rămii cu noi!

În acea seară, Albă-ca-Zăpada le găti numai bunătăți, dar nu le dădu de mîncare pînă nu se spălară pe mîini. La început, se cam codiră ei, dar pe urmă ieșiră afară și se spălară bine de tot. Ar fi făcut orice ca să o mulțumească pe frumoasa prințesă!

Morala: Întotdeauna e binevenită o mînă de ajutor.



Succesele sportive ale copiilor din Săcal



În toamna acestui an, elevii claselor 2-4 ale școlii din Săcal, au luat parte la un concurs de atletism, organizat la Komádi. Copilașii din Săcal, împreună cu alți tineri din școlile bihorene, și-au pus la încercare puterile în ștafeta de 4x50 m.

În categoria fetelor s-a clasat pe locul întâi eleva de la Săcal, și anu-

me: **Nora Isai, Beatrix Isai, Livia Mező și Janka Turi.** Băieții din Săcal au terminat pe locul trei. Pentru acest rezultat putem fi mîndri de **Vasile Boncza, David Kovács, Renato Taga și Tiberiu Girdan.**

Întreaga școală îi felicită pe acești 8 copii, și le transmitem că sîntem foarte mîndri de ei.

Eva Boncza Turi, profesoară

CD-ROM Eminescu

În aceste zile, pe piața românească este lansată singura enciclopedie multimedia din istoria literaturii române dedicată lui Mihai Eminescu. Cele 2.100 de pagini, 1.000 de imagini foto, 70 de minute de film și peste 200 de minute de înregistrări audio, în limbile română, franceză, engleză, germană, spaniolă, italiană și rusă sînt înglobate într-un CD, intitulat simplu: CD-ROM Eminescu. Enciclopedia apare cu sprijinul financiar al Ministerului Culturii din România.

Cei mai mulți abonați îi avem la Micherechi

Cititorii Foii de pe Internet au depășit numărul abonaților la ziarul real

Numărul cititorilor care au deschis pagina web a Foii românești pe Internet este la ora actuală 363. Au trebuit să treacă doar două luni de la prima apariție a revistei în acest sistem electronic computerizat, accesibil pentru vizitatorii din toate colțurile lumii, ca la 12 decembrie 2000, numărul cititorilor Foii din pagina web să depășească numărul celor care sînt înscrși la revistă prin abonare. Dar oricît de informativă să fie pentru vizitatori Foaia de pe Internet, deocamdată nici pe departe nu este ceea ce înseamnă o foaie pe care o putem lua în mînă, o putem răsfoi în realitate.

Concomitent cu introducerea Foii pe Internet, redacția a luat măsuri elementare și în problema difuzării revistei de către poștă. În primul rînd ca revista să poată ajunge la cititorii încă înainte de sfîrșit de săptămînă. Con-

curența este acum Internetul, unde filele Foii pot fi citite deja de vineri dimineața. Dar revista tipărită este expediată în mai multe locuri, pentru că nu s-a renunțat total la forma anterioară de difuzare în stocuri pentru anumite instituții, cu toate că cei care primesc acum în mînă în mod garantat ziarul sînt abonații la Foaie. Stocuri se trimit pentru 18 instituții românești, aproape în 350 de exemplare. Atunci cînd se socotește numărul estimat al cititorilor unei reviste, se la de patru ori numărul abonaților. Oricum, interesul real pentru ziar poate fi urmărit pe baza numărului abonaților înscrși în mod direct la revistă.

La ora actuală Foaia românească are cei mai mulți abonați la Micherechi. Topul localităților raportat la numărul abonaților arată în felul următor: Micherechi (91 abonați), Giula (51), Chitighaz (41),

Seghedin (25), Budapesta (23), Aletea (12), Bătănia (12), Bichișciaba (11), Cenadul Unguresc (11), Otlaca-Pustă (11), Szarvas (5). În restul localităților revista românească are abonați sub această cifră din urmă. Numărul total al abonaților din întregul județ Bihor este de 12.

La Foaia românească s-au înscrși cititori din 39 de sate sau orașe din Ungaria. Printre aceștia însă nu se enumeră toate localitățile cu reprezentanță sau biserică românească. De exemplu, Foaia nu are nici un cititor înscrș, adică abonat, la Bedeu, Bichiș, Ciorvaș, Darvaș, Leucușhaz, Peterd, Pocei sau la Veherd.

Dintre cei 48 de membri ai Adunării generale a Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria (UCRU), organizație care administrează revista, 58%, deci 28 persoane sînt abonați la Foaia ro-

mânească. Este înscrș la Foaie fiecare delegat din Aletea, Budapesta, Micherechi sau Seghedin, dar nici unul dintre reprezentanții UCRU din Bedeu sau Leucușhaz. Dintre cei trei delegați din Chitighaz este abonat doar unul singur, precum și din cei 8 membri ai UCRU din Giula, trei nu sînt înscrși la Foaie.

Dintre cei 53 de membri ai Autoguvernației pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) sînt abonați la Foaie 20 de persoane, deci 37%. Două comunități, cea din Otlaca-Pustă și cea din Seghedin au delegați abonați cu toții la Foaie. Dintre cei 8 deputați ai Budapestei, 3 nu au abonament pentru Foaie. Dintre cei 3 deputați din Bătănia, doar unul este înscrș să primească la el acasă singura revistă românească. Cifra este identică și în cazul reprezentanților din Bichișciaba sau Chitighaz. Dintre

giulani, 4 la număr, 3 au abonament la Foaie, iar dintre cei trei delegați micherecheni, unul singur.

Nu sînt abonați la Foaie deputații AȚRU din Aletea, Apateu, Bedeu, Darvaș, Jaca, Leucușhaz, Leta Mare, Pocei, Săcal, Șercad sau Veherd. Dintre colaboratorii de prima linie ai Oficiului AȚRU nimeni nu este abonat la Foaie, deși cu puțin timp mai devreme ei aveau locul de muncă mulți ani de-a rîndul la acest ziar.

Săptămînalul Foaia românească are la ora actuală 358 de abonați. Atunci, cînd în luna martie 2000, noua conducere a revistei și-a început activitatea, ziarul avea 171 de abonați.

În ianuarie 2001 revista va împlini 50 de ani de la prima apariție. Ne onorează că avem printre cititorii Foii românești abonați fideli de mai multe decenii.

Șt. F.

Stimați Cititori!

Iată, o foaie volantă găsită la unul din supermagazinele bichișene. Astfel de reclame pot fi găsite însă în ultimul timp și în marile centre comerciale din Seghedin sau Budapesta, Miskolc sau Debrecin. Pe de-o parte, ne putem bucura: iată, se apelează și la puterea de cumpărare a cetățenilor din România. În schimb, ceea ce e penibil și ne face de rușine: stilul și ortografia acestor texte de reclamă.

Oare cine le face?!

În orice caz, Editura de cărți și reviste românești „NOI” din Giula nu are nimic de-a face cu aceste „perle” ale publicității.

EXCLUSIVE CHANGE Valuta
vétel-eladás

Schimbă la noi!

Cursuri foarte bune, mai înalte decît la bănci

La sume mai mare dăm cursuri ridicare.

Tot aici restituirea TVA

17%

Stimați domnii, vă rugăm atenția de schimb valutar în Ungaria organelor vamale ori cînd va pute să aveți chitasa de schimb valutar în valoarea marfelor comparate.

Birou:

GYULA,
PENNY MARKET
TEL.: 66/462-179

BÉKÉSCABA,
LA PIATA
TEL.: 66/450-329

OROSHÁZA,
Kossuth u. 6-8.
TEL.: 68/419-416

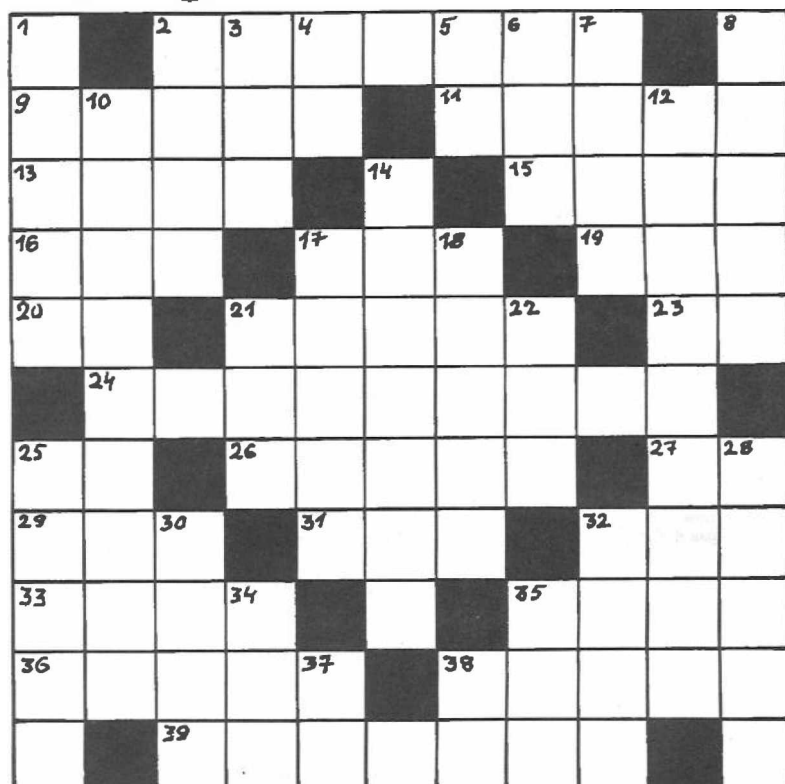
SZARVAS,
Szabadság u. 32.
TEL.: 66/216-857

Nagy tételűk esetén is azonnali, előválasztásos ügylettel,
megmagasabb ártólalom.
Visszajárató ügylettel a kifizetéshez.

ORIZONTAL: 2. ... Vespucci (1454-1572). 9. ... Polo (1254-1324). 11. ... Amundsen (1872-1928). 13. Axe. 15. Dificilă. 16. Încetătură a pielii obrazului. 17. Același fel de sunete din hamuri. 19. Rășărit. 20. Fisă - goală. 21. Mămifer rozător folosit în medicină pentru experiențe de laborator (COBAL). 23. ... cinstea mea. 24. Perioade de cîte trei luni. 25. „P”. 26. Țară în nordul Africii. 27. Z.P. 29. R.N.N. 31. ... Club - canal tv. 32. Ție - în limba germană (DIR). 33. Ofensivă. 35. Drum. 36. ... Da Gama (1469-1524). 38. ... Cook (1728-1779). 39. Nume de femeie.

VERICAL: 1. Fără formă precisă. 2. Sterp. 3. O mie o sută unu - cu cifre romane. 4. ... ipso. 5. Ion Roată. 6. lină prost (GOG). 7. Adverb interogativ (OARE). 8. Stropite, irigate. 10. Femeia care asistă. 12. Pietrele. 14. ... Nobile (1885-?). 17. Un fel de rac marin. 18. Mîncare din carne de vită sau de porc (RASOL). 21. Invers: antonimul lui mare. 22. I.T.C. 25. ... slav - ortodox. 28. Gazetărie. 30.

Navigatori



Institut de cercetări cosmice în male domestice. 37. Ori. 38. SUA. 32. Doamna, cucoana. Jale mută. 34. Cuc - amestecat. 35. Ani-

L. B.

Dezlegare:

Orizantal 2: Amerigo, 9: Marco, 11: Roald, 36: Vasco, 38: James, vertical 14: Umberto

DISCUȚIA

– Iacă, am sosit, Taică, cu doi prieteni de-ai mei, săteni de-ai noștri. Îi cunoști și dumneata, după părinți, – îi zicea Petru Cizmar unui moșneag, bunicul său, care stătea la soare, pe prisma ferită de vânt din fața casei. Cei trei tineri stăteau pe drum, lângă o Lada albastră.

– Hai să-ți prezint: Mihai Ursu și Ilie Tătaru, și părinții lor se trag de aici. – I-am întâlnit întâmplător în oraș și le-am propus să vină cu mine, cu mașina, acasă.

– Bine-ați venit, pruncii mei, Dumnezeu să vă trăiască și pe voi și pe părinții voștri, că-i cunosc, îs oameni de treabă! Îi cunosc de când erau pruncii – răspunse bătrînul. Apoi s-au dat la vorbe. Bătrînul a vrut să știe cine-s părinții feciorilor, după porecle. Între timp, Petre, nepotul moșneagului încerca degeaba să pornească din nou mașina. Dar de câte ori dădea gaz, motorul pornea, iar după câteva momente iarăși se oprea.

– Gata! S-a zis cu bateria! – constată Petre necăjit.

– Așa se vede, e descărcată – a apreciat și Mihai.

– Hai s-o împingem – a propus Ilie. Iar în timp ce Petre manevra volanul, cei doi prieteni împingeau mașina. La numai douăzeci de pași motorul a prins putere. Cei doi prieteni s-au urcat în mașină și au pornit mai departe.

– Ce mizerie cu acumulatorul ăsta! Acum putem s-o luăm la magazinul de piese-auto, să cumpăr un

acumulator nou – zicea necăjit Petre.

Zis și făcut. Băieții au cumpărat o baterie nouă. Apoi au dus-o la un atelier, ca s-o încarce. În fine, după câteva ore, tinerii au ajuns acasă. Petre a povestit părinților ce necaz l-a prins pe drum.

– Când omul n-are nimic, îi năcaz, cînd omul are ceva, poate-i și mai mare – s-a gîndit Petre. Iar apoi s-au pus iarăși la discuție:

– Vezi, „dincolo” toate-s mai bune. În magazinele din Austria sau Italia toate-s mai bune. Acolo nu e decît marfă bună, de calitate! Acolo nu-s baterii slabe!

– Dar acumulatorul tău, de cîți ani a fost? – a vrut să știe Mihai.

– Păi, de cinci!

– Atunci să-ți pară bine că te-a ținut bateria atîta timp! Putea să se descarce cu mult mai repede. O baterie ține cam doi-trei ani! – și-a zis părerea Mihai.

– Dar vezi, totuși, un acumulator italian e cu totul altceva. Mai bun, mai trainic, mai fin... – a insistat Petre.

– Da, așa e. În Occident, „dincolo”, totul e mai bun! Să vezi un Peugeot al francezilor! – Sau un BMW al nemților! Ce mașini, doamne! Volan cu cîrmă servo!... Cu instalație climaterică!... Geamurile se lasă în jos și se ridică în mod automat!... Ușile pot fi deschise

teleghidat!...Și ce arcuri au! Te leagănă ca brațele mamei! Și ce multe alte minunății!...

Și așa, cei trei tineri vorbeau de avantajele mașinilor occidentale cu admirație, dar și cu invidie. Și apoi au trecut la prețurile acestor mașini:

– Nici pînă-i lumea nu poți să-ți cumperi din cîștig cîștit o mașină din asta „de dincolo”. Unde e cîștigul nostru față de al celor din Occident!?... zicea cu invidie în glas Ilie. Iar pe urmă cei trei, unul concurînd cu celălalt, povesteau despre cunoștințe de-ale lor, de „dincolo”, despre cîștigul mare pe care îl au oamenii de acolo. Dar mai vorbeau și despre niște ortaci de-ai lor, care mai lucraseră în Suedia și Olanda cîteva luni, după care se întorceau ca oameni bogați, care și-au putut face apoi casă, bunăstare, rost aici, în țară.

Bunicul îi tot asculta, cît de aprins discuta feciorii. La un moment, totuși i-a întrerupt:

– Pruncii mei, asta nu-i chiar așa! Să nu credeți că e așa de simplu cum ziceți voi: lucrezi „dincolo”, aduni mulți bani și pe urmă vii acasă om bogat... Dar am auzit și eu una și alta. Nici acolo nu curge lapte și miere pe toate

drumurile...Se zice că viața e tare scumpă, mult mai scumpă decît la noi... De la un vechi cunoscut, care a plecat de la noi din sat și acum trăiește în Anglia am auzit: „Să cîștigi în Anglia și să trăiești din banii aceștia în Ungaria”, ăsta-i raiul adevărat pentru el... Iar un alt ortac vechi s-a întors din Elveția. Pentru niște franci elvețieni a primit atîția forinți, că poate trăi din ei o lună întreagă.

– Ei vezi, bunicule, că tot avem dreptate: cei plecați „dincolo” o duc bine, au mai mulți bani, au mașini bune...

– Da, numai că nu la toți le merge așa bine. Știu și eu despre unii care nici nu mai vin pe-acasă, că nu s-au căpătuit, că nu s-au făcut oameni bogați, dar nici măcar înstăriți... Și sînt unii care nici pînă acum nu și-au aflat rost în lume...

– Așa e, – au răspuns feciorii într-un glas.

– Dar să vă mai povestesc ceva. Poate că nepotu-meu v-a povestit-o deja. În tinerețea mea, și eu am fost prin străini. Am fost în Germania, ca lucrător în agricultură. În primul an am fost numai singur, în anul următor mi-am dus și nevasta. Cîștigul chiar că a fost bun. Chiar tare

bun, dacă îl asemănăm cu cel de la noi. Numai că: dacă am fi trăit și noi ca nemții, n-am fi adus acasă nimic. Viața de toate zilele a fost tare scumpă...Noi toate ni le-am adus de acasă: făină și unsoare, cartofi și ceapă, cîrnați și slănină. În acest fel ne-am cruțat cîștigul. Dar au fost printre noi alții care, după un an de muncă, abia că duceau ceva bani acasă, că pe toți „i-au mîncat” acolo... Dar noi ne-am descurcat și am avut hază din munca de acolo... Acum ia, la bătrînețe, sîntem mulțumiți. Avem de toate ce ne trebuie...Vezi, mă mir cum voi, tinerii, aveți atîtea necazuri și probleme și credeți că „dincolo” e mai bine, că viața e mai ușoară acolo...

– Bine, bunicule, nici nu ne plîngem, numai am vrea să ne fie și mai bine, și mai ușor. Și așa știm că în Occident oamenii trăiesc mai bine... La care bătrînul i-a răspuns:

– Numai că „Omul venit de departe...”

– ...spune ce vrea” – i-a tăiat vorba nepotul. Iar cei trei feciori au continuat drumul.

Mihai și Ilie plecară spre casele lor, dar înainte de despărțire și-au dat seama, ce bine e, să te întîlnești cîteodată cu un bătrîn înțelept, cum e Tata bătrîn al lui Petru Cizmar.

Petru Popuța

Nichita Stănescu

Fulgul de zăpadă

*Iarna ninge cu ochi mari
Peste codri seculari
Cînd coboară lin și mîndru
Cu argint lucind pămîntul.
Fulgul de zăpadă este
Ochiul apei din poveste,
Ce se vede uneori
Cînd coboară lin din nori.
Fulgul de zăpadă știe
Că el e o bucurie.
Iarna, cînd cu ochii mari
Ninge-n codri seculari.*

Fotodocumentar



Moment de odihnă în ulița din Micherechi

Foto: Gheorghe Dulău



Alaine Polcz s-a născut în 1925, la Cluj. După terminarea facultății de psihologie a lucrat la o clinică

de pediatrie din Budapesta. A publicat mai multe volume de studii de psihologie. Romanul său autobiografic de mare succes (*O femeie pe front*) a fost tradus în mai multe limbi.

Când am fost năpădiți de păduchi în pivniță, m-am dezbrăcat pentru ca să-i culeg de pe haine. Femeia care era în spatele meu a scos un urlet. Scoșându-mi combinezonul, îmi deschisesem rana de pe spate. Femeia, îngrozită, m-a sîcîit cu întrebări: „N-ai observat că ai o rană pe spate? N-ai simțit că ți-ai redeschis-o?” Ceilalți s-au repezit să vadă și ei. (O căpătaseam când îmi îndoiseră picioarele peste umeri, atunci când mă violaseră). Apoi, rana s-a cicatrizat, cui îi păsa pe-atunci?

Mai târziu, am avut rîie. Ajutorul de primar din Gyuró a făcut acest compliment cuiva: „Stimată doamnă, ceea ce aveți în jurul degetului nu este o erupție, ci rîie, am și eu”. Mă pricepeam deja destul de bine la paraziți, încît știam să disting femelele pline sau nu, masculii, pe cei sătui, pe cei flămînzi, păduchii de cap, puricii, păduchii de corp. Aceștia din urmă trăiesc în părul de la subuori și în cel pubian, puricii – în veșminte, iar păduchii de cap – în păr. Am fost sfătuiți să ne ungem cu petrol. Am făcut-o. Paraziții nu s-au cărăbănit, petrolul ne-a pișcat mai tare ca ei și – în plus – am ajuns să mirosim urît. De spălat, desigur, nici nu se punea problema.

La început, vorbeam despre răsuflarea noastră rău mirositoare, căci nu puteam să ne spălăm de dinți. Apoi, acest gen de lucruri nu ne-a mai venit în minte, nu le mai remarcam. Nici faptul că nu puteam să ne spălăm. În pivniță erau optzeci de persoane. Nu era nici măcar suficientă apă de băut și, în câteva zile, nevoia noastră de a ne spăla a dispărut. Pe de altă parte, era groaznic că femeile singerau și nu puteau să-și pună un chilot curat. Când săpam o tranșee, singele îngheța, noaptea se înmuia, apoi se usca, chilotel zgîria coapsele și miroseai a sînge.

Dar cum totul mirosea a sînge în jurul nostru...

O bombă a explodat extrem de aproape, pivnița ne-a fost zdruncinată. Apoi, liniște și, în această liniște de moarte ce se lăsase peste cel puțin optzeci de persoane, un copilăș a izbucnit în hohote de plîns. După aceea o voce de femeie s-a ridicat în chip ciudat spre înălțimi, într-un ritm egal și monoton: „Bucură-te, Marie, plină

Alaine Polcz *O femeie pe front* (fragment)

de har, Domnul este cu tine, binecuvîntată ești tu între femei și binecuvîntat e rodul pîntecului tău, Iisus. Fecioară Marie, maica lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi, păcătoșii, acum și în ceasul morții noastre. Amin”.

(Liniște. După patruzeci de ani, această voce îmi răsună încă în minte și trebuie să deschid fereastra...)

Credeam că o să înnebunesc, am vrut să-i strig să se oprească, mi se părea insuportabil. Dar liniștea ar fi fost mai suportabilă? De ce rugăciunea asta a produs asupra mea un efect atît de groaznic? Înainte, n-o cunoaștem. Desigur, groaznică era frica exprimată de acea voce. E și rugăciunea celor în agonie. De-atunci, mi-e dragă.

Cînd ești în pericol de moarte iminent, ce poți face decît să urli sau să te rogi în liniște, singur sau în grup? Nu știu. Dar frica e groaznică atunci cînd **mai multor oameni le e frică**, și e la fel de groaznică atunci cînd ești **singur**. Era ceva mai suportabilă atunci cînd Filike era și el acolo, și cu atît mai suportabilă cînd ai în preajmă pe cineva care te iubește. În alte situații, frica e mai mare dacă ești alături de cineva care te iubește, pentru că ți-e frică și pentru el. Ce ciudat, îl iubeam pe Filike, dar nu mi-era frică pentru el. (Ca și cum Filike ar fi fost invulnerabil. Ca și cum ar fi fost una cu mine. Și ca și cum lui nu i-ar fi fost niciodată frică: el nu scheuna, nu lătra. Uneori, tremura, teckelii tremură adesea.)

Odată, un soldat rus a intrat în pivniță, eu dormeam. S-a aplecat peste mine, m-a scuturat. Tînăra care îmi văzuse rana de pe spate mi-a spus că fața mea semăna cu cea a unui cal – din cauza groazei. Nările mi se dilataseră și fremătau, îmi ieșiseră în relief venele de pe frunte, iar pupilele mi se măriseră. Dar numai în primul moment. Apoi, au urmat tîrguilele și rugămințile în românește. Și îi rugam pe ceilalți în ungurește: „Comandamentul e foarte aproape de-aci, să se ducă cineva să ceară ajutor! Sau trimiteți un copil, pentru că știți că rușii nu maltratează copiii”. Dar nu, nimeni n-a mișcat. Optzeci de persoane au ascultat rugămințile mele fără să reacționeze. Le-am arătat că astupam cu mîna țeava pistolului-mitrălieră, pentru ca soldatul să nu poată trage. Le era frică, au tăcut și au tolerat să fiu violată chiar sub ochii lor și ai copiilor.

Oare pot să le-o reproșez? Iar mie, oare mi se poate reproșa că n-am ajutat pe cineva pentru că mi-a fost frică – și de cîte ori n-am făcut-o...

Uneori, mă trezesc din somnul cel mai profund, cînd afară, în stradă, se aude un strigăt de groază. Mă reped în balcon, încercînd să văd ce se întîmplă, îmi spun că trebuie să arunc o oală, un vas cu flori, că trebuie să

fac ceva, căci cineva cere ajutor și știu că oamenii nu vor ieși din case. Atunci cînd eu ceream ajutor, nimeni nu mișca. Atunci cînd ceream ajutor în stradă... Totuși, mă pîneau de la fereștre. (Oare frica și nu dragostea să fie mai puternică decît toate)?

În noaptea în care fugisem din presbiteriu, nimeni nu m-a primit. Mult mai târziu, undeva într-un mic orașel maghiar, eram în stradă – m-am rugat în zadar ca cineva să mă lase măcar să intru în pivniță, în vestibul sau în magazie – nu și nu. Iarna nu poți să-ți petreci noaptea fără un acoperiș deasupra capului. În orice caz, în zori ești epuizat, iar dacă te așezi jos – îngheți. Mi-e frică atunci cînd sînt singură în stradă, noaptea, într-un oraș străin. Mă tem să nu fiu agresată, căci asta se poate întîmpla chiar la Budapesta, în timp de pace. Dar mi-e mai ales teamă să nu fiu ucisă.

Miklós a spus odată că sînt agresată pentru că mă asemăn unei cutii închise, iar omul e curios să vadă ce e înăuntru.

Habar n-am. În orice caz, am fost adesea agresată. Și am învățat să nu opun rezistență unui bărbat, sînt prea slabă, nu pot să mă apăr, nu pot să lovesc, pentru că ei lovesc mai tare, nu pot să scap cu fuga, pentru că ei mă prind. Sfatul de a da o lovitură de picior între picioarele agresorului nu valorează mare lucru. Poți să dai prima lovitură, dar în clipa următoare te trezești la pămînt și apoi probabil nu te mai scoli, pentru că ești terminată.

Dar atunci, în pivniță, de ce le era frică atîtor oameni, de ce n-au îndrăznit să mă ajute? E de-nțeles, dar mă miră, totuși, în rarele momente cînd mă gîndesc la asta.

Din cînd în cînd rușii ne luau să săpăm cîte-o tranșee și era infernal să scurmi pămîntul înghețat, în mijlocul exploziilor neîntrerupte. Dar ne dădeau de mîncare.

Altă dată, ajutam la bucătărie. Era o clădire mare de beton, pe jumătate distrusă. Un soldat întreținea focul sub cazan; țeava cazanului, trecînd prin tocul unei ferestre, ieșea în curte. Ușa rîmînei deschisă – sau nici nu era vreo ușă? Dar noi simțeam totuși un pic de căldură. Bucătarul era cu picioarele amputate, avea cioturile bandajate – și așa gătea.

Rușii erau incredibil de curajoși, durerea și frica nu contau pentru ei.

Bucătarul gătea, iar noi curățam cartofii.

Făcea destul de des supă: într-un cazan enorm, fierbea apă, arunca înăuntru bucăți de carne de vacă, apoi varză din belșug, foi de dafin, cartofi și – în fine – găluști mari cît palma. Nu știu cum se numea supa asta, era bună la gust. Desigur, să o pregătești pentru cîteva sute de oameni, nu era o glumă.

ALAINE POLCZ O femeie pe front



PONT

„Ceea ce face din cartea Alainei Polcz mult mai mult decît o carte de memorii și chiar decît o narațiune autobiografică, este capacitatea povestirii de a rămîne incomprehensibilă și misterioasă dincolo de sinceritatea absolută, brutală a povestirii. (...) Este, de fapt, o sfîșietoare autobiografie, dar, fără intensitatea artistică a relatării, gestului rostirii și s-ar reproșa, probabil, nevoia maschistă de exhibare, și dorința de a șoca. Așa cum este, însă, mărturisire tulburare și, în același timp, operă de artă de o neobișnuită limpezime, cartea Alainei Polcz rezistă și se salvează surprinzător din toate cursele pe care atît istoria literară nu obosesc să i le întindă. Iar secretul acestei salvări este capacitatea celei ce se povestește de a nu distruge misterul celor povestite, de a nu încerca nici să înțeleagă, nici să judece o realitate care nu mai încăpea de mult nici pe harta moralei, nici în geografia logicii.”

Ana Blandiana

Curățam cartofii în frig, stînd pe vine, pînă la epuizare. Primeam o furiere de supă – eu i-o dădeam lui Mami. Ni se dădeau coji de cartofi. Noi le dădeam celor căroia le era foame și mai puneam deoparte pentru a le sădi la primăvară. Pe ascuns, curățam coaja mai groasă, pentru ca să rămîină în ea germenii. În februarie, era deja clar că războiul nu se va termina în primăvară și că nu vor mai fi cartofi.

Într-o dimineață au adunat din nou femeile și un băiețel a încercat să mă protejeze. S-a lungit lîngă mine, m-a luat în brațe: eu mi-am acoperit fața și am rămas așa. Dar după o oră, au adunat bărbații. Am spus: „Acum e rîndul meu să te ajut, rămii aici”. Am întins peste el paie, haine etc... iar eu mi-am făcut de lucru deasupra, pentru a-l ascunde. Aveam pentru toată ziua două plăcinte minuscule, le-am înghițit repede, mi-am băut rația de apă, credeam că rușii urmau să ne dea să mîncăm. Dar ofițerul i-a ocărît pe soldați: de ce să iei femeile pentru o muncă atît de grea? Ne-a trimis înapoi în pivniță. Chiar că era zor să-mi înghit plăcintele! Ceilalți au rîs, am rîs și eu.



Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (32)

Ilie Moldovan

redactor • funcții de reprezentare • editor

Întemeietorii sînt făptuitori de vocație, dacă destinul lor ziditor ridică monumente culturale, care să dăinuie o frumoasă tradiție în casa comună a românității. Cînd această tradiție atinge vîrsta matură de 50 de ani de rostire în pagina scrisă a limbii române, căutăm privirea și spiritul celui care i-a protejat nașterea și i-a însoțit pașii ei începători. Ziarul românesc a devenit un asemenea monument, care a stat sub pecetea făptuitorilor ei de vocație. Din grupul destul de neomogen al primilor redactori ai Libertății noastre (Ludovic Boniș, Petru Pomuț, Dumitru Suciu, Fr. Wild), doar Ilie Moldovan (n. 1920) [I. M., I. Giulanu] pare să fie avut prestația jurnalistului chemat pentru nașterea presei în limba română în acel an 1950.

Începuturile presei în limba română se așează sub zodia unei libertăți de mișcare și exprimare, de care s-au bucurat primii redactori ai gazetei. Semnul acestei libertăți venea, în 1950, în primul rînd din independența ideologică a grupării întemeietoare, din proaspăta Uniune Culturală a Românilor din Ungaria. Trebuie spus acest adevăr istoric: ziarul la început era creat și aparținerea de drept și de fapt de această organizație culturală. Grupul de constituire al forului cultural, compus din Gheorghe Nădăban, Ioan Gomboș, Marius Turcu, Dumitru Sabău, Ilie Moldovan, a

format un comitet de redactare a ziarului și a stabilit calitatea de colaborator de presă. Titulatura ziarului Libertatea noastră, în primul număr, cel neoficial, din 1 iunie 1950, era „informativul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria”, iar componenta redacțională cuprindea un reprezentant din partea liceului din Giula, Ludovic Boniș – redactor responsabil, și celălalt, din partea UCRU, Petru Pomuț – editor responsabil. În 1951 se transferă sarcinile redacționale unui comitet de redacție, rămîind ca editor responsabil doar Petru Pomuț. Acest colectiv devine acum mult mai larg și eterogen, constituit din dascăli, pedagogi: Fr. Wild – directorul liceului, Lucia Borza, Gheorghe Santău, Iosif Balog, Teodor Oltean, în calitate de colaboratori. Munca acestor începători, entuziasmul lor de implicare, într-un sediu improvizat, în sala profesorală, a dat repede roade, fiindcă încă din primul an erau deja 400 de abonați. Un bun cîștigat atunci era că presa aparținea doar de Uniunea Culturală. Ilie Moldovan, în calitate de secretar al Uniunii, devine în 1952, editorul responsabil al ziarului, și tot de numele său se leagă și redactarea de la 1 ianuarie 1953 a suplimentului, independent de ziar, Vocea tineretului, una din cele mai mari reușite ale acestor întemeietori. Al doilea aspect legat de evoluția ulterioară a ziaru-

lui este încercarea redactorului ziarului, Ilie Moldovan, de a păstra în cadrul responsabilităților Uniunii Culturale dreptul de editare a ziarului, evitînd astfel politizarea lui. Ca un făcut, această punere a presei sub control politic intervine în 1953, cînd Ilie Moldovan trece pe postul de redactor responsabil, iar dreptul de editor responsabil revine directorului întreprinderii „Lapkiadó Vállalat” Budapesta. Momentul nu este lipsit de importanță, fiindcă pregătește terenul unei alte acțiuni de punere a ziarului sub control și cenzură, acela al mutării redacției în 1956, la Budapesta. Deposedată de dreptul de editare, Uniunea Culturală și Ilie Moldovan, pînă atunci redactor responsabil, pierd și dreptul de redactare, ambele sarcini redacționale fiind preluate la Budapesta de Ștefan Kecskédi, începînd cu nr. 18, 30 august 1956. Mai mult chiar, prețul acestor „furturi” este trecerea ziarului din responsabilitatea forului cultural, Uniunea Culturală, în sarcina forului politic, Uniunea Democratică a Românilor din Ungaria. Cu nr. 19, din 13 septembrie 1956, cînd Libertatea noastră devine organul politic, începe practic un lung și anevoios drum de recuperare, nu numai a patronului cultural al ziarului, dar și al sediului redacției de la Giula, recuperare care se împlinește definitiv abia în seria ziarului Foaia noastră și Noi.

Destinul ziarului a dat și cursul destinului redactorului Ilie Moldovan. Perioada cea mai fecundă a anilor 1952–1955, cînd acesta este redactor responsabil, la ziar și la suplimentul pentru tineret, are cea mai mare audiență la publicul cititor, în special cel tînăr și cel al cercului intelectualilor (studenții și profesorii lor). Numai dacă ar fi să-i amintim pe cei care vor deveni cei mai activi și constanți colaboratori, ar fi de ajuns pentru a demonstra deschiderea ziarului la început, sub redacția lui Ilie Moldovan: Ioan Hotea, Ana Crișan, Mihai Purdi, Lucian Magdu, Gheorghe Petrușan, Alexandru Hoțopan. Un autodidact prin excelență, Ilie Moldovan a știut să dea libertate de acțiune colaboratorilor, pînă acolo unde suplimentul ziarului, Vocea tineretului, era producția noilor jurnaliști. Protectoratul redacțional al lui Ilie Moldovan se regăsește în munca sa de redacție, de la stringerea materialului, la deplasări în anchete de presă pe teren, la conceperea unui dialog deschis între ziar și cititorii săi. Din această fază a începuturilor datează și practica unor chestionare trimise în interiorul ziarului direct cititorilor, pentru a lua pulsul publicului. Faza ziarului sub Ilie Moldovan a cunoscut una din cele mai transparente practici jurnalistice. Datorită sarcinilor de organizare a ziarului și a colaboratorilor, Ilie Moldovan este prea puțin prezent cu articole semnate în prima etapă. Cînd în 1952 se hotărăște că Uniunea Culturală se ocupă de presă, Ilie Moldovan devine editor responsabil, apoi în, 1953, redactor responsabil, două tentative importante intervin în viața ziarului: suplimentul Vocea tineretului apare în culori, iar ziarul va încerca prima editare săptămînală. În august ziarul îl amintește printre participanții la cursurile de perfecționare din România, alături de Petru Silaghi, Ștefan Balogh, Gheorghe Mészáros, Ilie Ivănuș (nr. 18, 7 august 1953). Materialul despre primii trei ani ai ziarului, apărut la începutul anului 1954, evită să-l amintească printre colaboratori. Numele acestora însă sînt o probă a deschiderii ziarului spre vîrfurile intelectualității românești. Primul arti-

col de presă care-i poartă semnătura este un editorial politic de bilanț al evenimentelor, Zece ani (nr. 20, 20 septembrie 1954). El deschide seria articolelor culturale, a reportajului de activitate a echipelor folclorice și a articolelor de atitudine. După stil și conținut, materialul de sinteză Viața și dezvoltarea culturală a naționalității române din Calendarul nostru 1953, poate fi atribuit secretarului cultural Ilie Moldovan. Un articol critic despre comunitatea românească din Chitighaz, indiferentă față de problemele școlii provoacă, în 1955, o vie dispută în paginile ziarului (nr. 25, 8 decembrie 1955). Este de semnalat că transparența de care vorbeam reiese și din această cultivare a spiritului critic, prin asumarea responsabilităților. Scrie și articole de educare pedagogică (Mai multă atenție educației în familie 1956), devine mesagerul unor aspirații ale românilor (Dorința oamenilor din Otlaca-Pustă, nr. 12, 8 iunie 1956).

Chiar dacă din acest an nu mai este redactor responsabil, Ilie Moldovan rămîne implicat în acțiunile redacției cu ocazia deplasărilor pe teren, în anchete de presă sau în turnee culturale. În 1968 încearcă să reactiveze practica mai veche a contactării cititorilor prin chestionare asupra intereselor de lectură. Ziarul îl contactează abia în 1975, cu ocazia marcării a 25 de ani de existență, într-un interviu document despre începuturile gazetăriei. Citim aici rînduri încărcate de emoții și stări entuziaste ale întemeietorului. Iar dacă nici la octogenatul său din acest an 2000, forurile culturale sau cele politice n-au găsit răgaz să-i caute o clipă spiritul și privirea, ni se pare că tăcerea domniei sale este semn al bunului simț. Căci, pruncul născut în 1950 cu numele Libertății noastre, iată, a ajuns la o maturitate care-i recuperează primii pași prin vreme. Pentru Ilie Moldovan e încă loc de bucurii întîlnindu-se săptămînal cu moștenitoarea gazetei inaugurate acum 50 de ani.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Gheorghe C. Mihăiescu (33), Ecaterina Tiritean (34) și alții

Fotbaliștii sînt în vacanță de iarnă

După cum v-am mai informat, și la noi s-au terminat campionatele de fotbal. Cred că nu numai eu, dar și cititorii sînt curioși cum își petrec vacanța de iarnă antrenorii și fotbaliștii echipelor noastre.

Prima dată l-am căutat pe antrenorul celei mai bune echipe a noastre, Fodor Sándor de la Giula Termál.

– Sînteți mulțumiți cu rezultatele de toamnă?

– Orice antrenor ar fi mulțumit cu o asemenea evoluție, cum a avut echipa giulană. Se știe că în prima etapă a campionatului NB II am jucat 14 meciuri, din care 13 le-am cîștigat și numai unul l-am pierdut (în deplasare). Astfel am ajuns să fim cea mai bună echipă a campionatelor din toată țara. Din păcate, în etapa a doua s-a

observat că băieții au oboșit, dar treptat-treptat a reînviat echipa noastră.

– Plănuiți schimbări în echipă?

– Am avea mare nevoie de un fundaș și de un atacant rapid.

– Cum vă pregătiți pentru campionatul de primăvară?

– La 3 ianuarie vom începe pregătirea. În fiecare zi vom avea antrenamente. La început în sală, apoi pe teren în aer liber. În 6 februarie începem o serie de meciuri de antrenament, prima dată cu Kondoros.

– Care este scopul următor în următorul campionat?

– Atît echipa, cît și conducerea, are încrederea că în viitor, cu mici schimbări, ne putem califica printre primele 8 locuri.

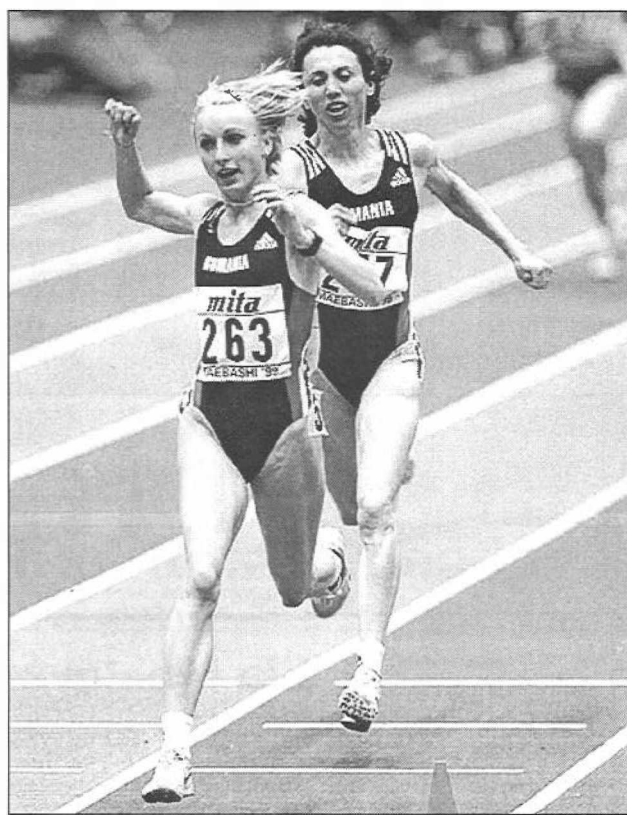
MIC

Gabriela Szabo, atleta anului

Atletismul românesc recent și-a desemnat vedetele anului 2000, realizînd trei clasamente naționale: feminin, masculin și general.

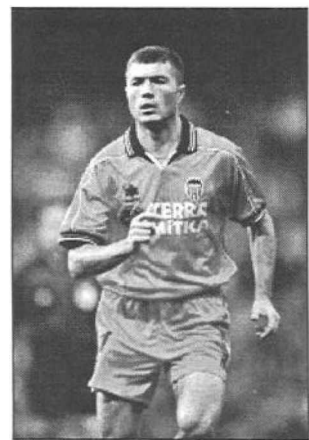
Cum era de așteptat, cea mai valoroasă atletă a anului a fost aleasă, cu unanimitate de voturi, Gabriela Szabo, campioană olimpică la 5000 m și deținătoare a medaliei olimpice de bronz în proba de 1500 m. Celebra atletă română, care și-a confirmat din plin valoarea la Olimpiada Mileniului, este urmată în clasamentul general de Violeta Beclea Szekely, vicecampioană olimpică la 1500 m și de Lidia Simon Slăvuteanu, vicecampioană olimpică în "proba probelor", maratonul.

Podiumul topului general este identic cu cel al clasamentului feminin. În clasamentul masculin, a fost desemnat ca lider pe anul 2000 săritorul în lungime Bogdan Țăruș, care a avut un sezon de excepție.



Adrian Ilie este din nou în centrul atenției suporterilor

Din 9 august, de la dispunerea primei manșe a turului trei preliminar din Liga Campio-



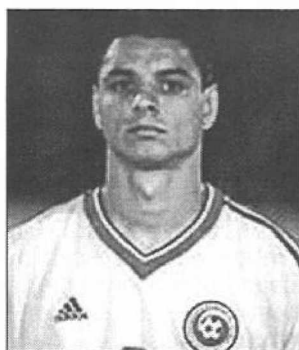
nilor, Adrian Ilie nu mai primea un loc de titular în echipa Valenciiei. Accidentarea la genunchiul stîng, suferită în amicalul României cu Polonia, l-a ținut departe de gazon mai bine de trei luni. Sîmbătă, cu ocazia partidei din runda a 14-a a Primerei Divizion, antrenorul Valenciiei, Hector Cuper l-a aruncat pe Ilie în luptă încă din primul minut. Partida cu Real Sociedad a fost cîștigată pe teren propriu cu un scor de 2-0. „Cobra”, cum îl numesc suporterii pe Adrian Ilie, nu a marcat, dar a profitat din plin de ocazie și a evoluat excelent, luînd parte la numeroase combinații de joc care au creat faze

ȘTIRI ♦ ȘTIRI ♦ ȘTIRI

periculoase în fața porții adverse. Atacantul român a fost aplaudat de suporterii în mai multe rînduri, iar în urma schimbării lui din joc, spectatorii au primit decizia antrenorului cu un concert de fluierături. „A fost o reacție imprevizibilă a fanilor, care confirmă dorința de a-l vedea jucînd pe Ilie, fotbalistul cel mai talentat din lotul Valenciiei” – a scris cotidianul spaniol „AS”. „Eram puțin oboșit, deoarece trecuse mult timp de cînd nu mai evoluasem ca titular. Mă consider un simplu jucător al echipei, însă recunosc, reacția publicului mi-a făcut plăcere și m-a motivat și mai tare pentru meciurile viitoare.” – a declarat „Cobra”.

Jucători români în Bundesliga

Bătăușul Ioan Viorel Ganea s-a remarcat în această etapă a campionatului german nu datorită caracterului lui vulcanic. La sfîrșitul săptămînii VfB Stuttgart a făcut o vizită nu prea reușită la Gelsenkirchen. Ganea a marcat golul egalizator al echipei sale, dar cu acesta nu a scos din impas Stuttgartul, care se plasează pe ultimul loc al campionatului german, deoarece scorul final era 2-1 în favoarea lui Schalke 04. Un moment interesant era



Mihaela Melinte, poate totuși nu s-a dopat?

Aruncătoarea de ciocan din România a fost oprită să participe la Jocurile Olimpice de la Sydney, conform deciziei severe a Federației Internaționale de Atletism (IAAF). Șansa de a concura la olimpiadă se dovedește tot mai clar că a fost luată pe baza unei hotărîri nejustificate. După o expertiză realizată în Franța se pare că atleta româncă nu a folosit substanțe neregulate din 1999. Specialiștii din Italia și Franța au examinat rezultatele luate din urină, sînge și păr, apreciînd că Mihaela Melinte nu avea cum să folosească dopante. Revistele românești o consideră „curată ca lacrima”. Dacă probele vor dovedi nevinovăția româncei, după cazul gimnastei Andreea Răducan, acesta va fi al doilea caz în care sportivii români au fost defavorizați pe nedrept în competițiile olimpice de organizațiile internaționale. Situația este dureroasă pentru că și Mihaela Melinte avea șanse bune de a cîștiga titlul olimpic. Expertizele, în căutarea adevărului, mai continuă.

Campionatul European de Handbal Feminin se desfășoară în România

În aceste zile România găzduiește competițiile handbalului feminin. Jocurile se desfășoară la Rîmniceu Vîlcea și București și se bucură de cea mai mare atenție a spectatorilor. La Rîmniceu Vîlcea joacă echipele: Iugoslavia, Austria, Germania, Franța, Rusia și Ungaria. Ungaroaicele, după un început nu prea promițător – un egal cu Iugoslavia – a continuat cu mult mai bine, învingînd cu scoruri net superioare germanele și austriecele. Fetele gazde și ele au început competiția cu un egal, apoi continuînd cu două succese, a doua în fața norvegienelor, bătîndu-le cu o diferență convingătoare de 4 goluri. Rezultatele de pînă acum, în compania Ucrainei, Macedoniei, Danemarcei, Norvegiei și Belarusiei, le plasează pe românce pe locul întîi. Un fapt caracteristic pentru interesul fanilor de handbal din România este că, în ambele orașe gazde au fost vîndute toate biletele în prealabil. Acestea oficial se puteau procura pentru suma de 20.000 de lei, iar la negru au ajuns și la prețuri de 80.000 de lei. La încheierea ediției noastre echipele se aflau după a treia etapă a luptelor din grupă. După rezultatele de pînă acum ușor se poate închipui o finală România-Ungaria.

ROMÂNIA

Luni, 18 decembrie

6.00 Telematinal 8.00 Ploaia de stele 9.25 Film. 11.10 Surprize, surprize... (R) 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. Între noi, frații 15.00 Cronica. Magazin social-politic în limba maghiară 16.30 Serial 17.00 Românii pentru mileniu trei 17.10 Seniorii cetății 18.00 Predanii 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Iartă-mă! 20.45 Serial. Șapte zile 21.45 Timișoara - Decembrie 1989 22.30 Jurnalul de noapte 22.50 Lumea dansului.

Marti, 19 decembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.00 Jurnal 11.10 TVR Timișoara 12.00 Ora G 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC-ului 13.30 Iartă-mă! 14.30 Serial. 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.00 Jurnal 16.30 Serial 17.00 Românii pentru mileniu trei 17.10 Pentru Dv. Doamnă! 18.00 Predanii 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Talk Show Politic 21.15 În Flagrant 21.45 Amprente 22.00 Economia 22.45 Jurnalul de noapte 23.05 Vă place opera?

Miercuri, 20 decembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Poveste imorală 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 TVR Craiova 14.30 Serial 15.00 Panorama. Magazin în limba germană 16.30 Serial 17.00 Românii pentru mileniu trei 17.10 Impas în doi 18.00 Predanii 18.10 Știri 18.15 Serial 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Talk Show Politic 20.45 Serial. Justițiar 21.45 Film. Furtuna secolului 23.15 Jurnalul de noapte.

Joi, 21 decembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Tezaur folcloric 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Drepturile omului 14.30 Serial 15.00 Conviețuiri 16.30 Serial 17.00 Românii pentru mileniu trei 17.10 Medicina pentru toți 18.00 Predanii 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Justiție militară 20.35 Cu ochii în patru 21.20 Reflecții rutiere 21.35 Academia de presă 22.50 Jurnalul de noapte 23.10 Marele Jaz.

Vineri, 22 decembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.10 Medicina pentru toți 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Garantat 14.30 Trupa de șoc 15.30 Tribuna partidelor parlamentare 16.00 Obiectiv Europa 16.30 Serial 17.00 Românii pentru mileniu trei 17.10 O vedetă... populară 18.00 Predanii 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Ploaia de stele 21.15 Studioul 4 în direct 22.30 Jurnalul de noapte. 22.50 Film.

Sâmbătă, 23 decembrie

6.00 O vedetă... populară 6.50 Oameni ca noi 7.20 Desene animate 8.10 Serial. Zorro 9.00 Totul la vedere 12.00 Casa mea 12.30 Auto Club 13.00 Jurnal 13.10 Arca Marinei 15.15 Serial 16.00 Ora G. 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Surprize, surprize... 21.30 Serial. Singe albastru 22.30 Jurnalul de noapte 22.40 Film. Gonind spre soare.

Duminică, 24 decembrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credinței 8.00 Desene animate 8.30 Kiki, Riki, Miki. Magazin pentru copii 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 De luni până duminică 12.45 Jurnalul de prinz 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.00 Film. 17.40 Trupa de șoc 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film. Biblia: Estera, regina Persiei 21.05 Colinde 22.05 Premiile Revistei VIP.

TVR

Luni, 18 decembrie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.35 Serial (R). Piatra magică 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.20 Serial. Zile care au umplut lumea 8.35 Trupa DP 2 (R) 10.05 Știri 10.15 Documentar (R) 10.50 Top TVR 2 11.45 NBA Action (R) 12.15 Serial. Zile care au umplut lumea 12.30 Răscruci (R) 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Serial. Jonathan Creek 15.40 Documentar 16.10 Expediție în necunoscut 16.40 Serial. Maisie Raine 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națune 19.45 Serial. S Club 7 la Miami 20.15 Obsesia vitezei 21.00 Sport plus 21.45 Știri 21.50 Știri bancare și bursiere 21.55 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Ușa de la baie de Nell Simon 23.40 TVM Messenger.

Marti, 19 decembrie

6.00 Expediție în necunoscut (R) 6.35 Serial (R). S Club 7 la Miami 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.20 Serial. Zile care au umplut lumea 8.35 Obsesia vitezei (R) 9.20 În numele sportului (R) 10.05 Știri 10.10 Sport plus (R) 11.00 Teatrul Național de Televiziune (R). Ușa de la baie 11.45 Documentar (R) 12.45 Serial. Zile care au umplut lumea 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Știri 14.50 Televiziunea, Dragostea mea! (R) 15.40 Tradiții (R) 16.10 Călătorind prin țară 16.40 Serial. Familia și legea 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națune 19.45 Serial. S Club 7 la Miami 20.15 Pragul de sus (R) 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Film. Blestemul pămintului 23.30 TVM Messenger.

Miercuri, 20 decembrie

6.00 Top-Top, Mini-Top (R) 6.35 Serial (R). S Club 7 la Miami 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.35 Serial. Zile care au umplut lumea 8.50 Pragul de sus (R) 10.20 Film (R). Blestemul pămintului 12.15 Cronici votive (R) 12.45 Serial. Zile care au umplut lumea 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Serial. Să mănâncă din dragoste 15.40 Serial de călătorii 16.10 Mit și istorie 16.40 Serial. Familia și legea 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națune 19.45 Serial. S Club 7 la Miami 20.15 Pe muciș de cuțit 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Film. Portrete ale nevinovaților 23.10 TVM Messenger.

Joi, 21 decembrie

6.00 Călătorie lui Ios (R) 6.35 Serial (R). S Club 7 la Miami 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.20 Serial. Zile care au umplut lumea (R) 8.35 Pe muciș de cuțit (R) 10.05 Știri 10.05 Film (R) Portrete ale nevinovaților 11.40 Călătorind prin țară (R) 12.10 Tribuna partidelor parlamentare 12.45 Serial. Zile care au umplut lumea 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Documentar (R) 15.40 Atlas (R) 16.10 Povestiri cu internet neașteptat 16.40 Puls 2000 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națune 19.45 Serial. S Club 7 la Miami 20.15 Asta-i politica! 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Film. Tineri și frumosi 23.20 TVM Messenger.

Vineri, 22 decembrie

6.00 Arta apărării (R) 6.35 Serial (R). S Club 7 la Miami 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.20 Serial. Zile care au umplut lumea 8.35 Asta-i politica! 10.00 Film (R). Tineri și frumoși 11.30 Documentar 12.10 Mit și istorie (R) 12.45 Serial. Zile care au umplut lumea 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Veni, Video, Vici! 14.45 Știri 14.50 Serial. Samurșii 15.40 Arca lui Noe 16.10 Spectacol lumii (R) 16.10 Serial. Marele Bob 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinci pentru națune 19.30 Serial. S Club 7 la Miami 20.15 D'ale lui Mitică 21.15 Serial. Fiecare femeie știe o taină 22.05 Știri 22.10 Știri bancare și bursiere 22.15 Film. Capcana nisipului 23.50 TVM Messenger.

Sâmbătă, 23 decembrie

6.00 Arca lui Noe (R) 6.35 Serial. S Club 7 la Miami 7.05 Desene animate (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Răscruci 9.00 Film. Cartea cu povești 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Trupa DP 2 13.00 On line 13.30 Știri 13.35 Atlas 14.05 Serial de călătorii 14.30 Top TVR 2 15.30 Serial. Parohia Dibley 15.55 Documentar 16.30 Paralele inegale 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Prețul succesului 18.10 Televiziunea, dragostea mea! 19.10 Serial. Zile care au umplut lumea 19.25 Rod Stewart în concert 20.15 Serial. Familia Porter 20.45 Serial. Jonathan Creek 21.35 Știri 21.40 NBA Action 22.05 Documentar 22.50 Colinde cu Mariana Nicolesco 23.20 TVM Messenger.

Duminică, 24 decembrie

6.00 On line (R) 6.30 Serial (R). Piatra magică 7.00 Desene animate (R) 7.30 Tradiții 8.00 Ferna 9.30 Cronici votive 10.00 Mai vine Moș Crăciun? 10.05 Desene animate (R) 10.35 Serial. Piatra magică 11.00 Top-Top, Mini-Top 11.45 Urbi et Orbi 12.45 Cinc 13.45 Mai vine Moș Crăciun? 14.15 Documentar 15.05 Serial. Star Trek 15.55 Cîntecul Crăciunului 16.00 Pabnai - Campionatul profesioniștilor 17.00 Tradiții 17.30 Telegiurnal TVR 17.40 Crăciun la Scala 18.35 Spectacol lumii 19.10 Serial. Familia Porter 19.40 Am pornit să colindăm 20.45 Film. Jonathan Creek 22.00 Crăciun în Europa 23.00 Televiziunea, dragostea mea! 24.00 Ellen John în concert.



ProTV Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12198,08 MHz. În România, acest program este transmis NECODAT între orele 00.00 - 10.00 (ora României).

Luni, 18 decembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A - Rezumat 3.00 Știrile ProTV - Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marti, 19 decembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri, 20 decembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profetii despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi, 21 decembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Sărau 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri, 22 decembrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Sâmbătă, 23 decembrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectivă - Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Sărau 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 24 decembrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profetii despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Coza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

- muzică - știri locale și BBC - emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

http://www.rve.net

TRANS WORLD RADIO - ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15-21.45

SW 31 și 49 m - vineri: 18.30-18.45 - sâmbătă:

18.00-18.45 - duminică: 18.30-18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

18 DECEMBRIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian) 10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară - redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

19 DECEMBRIE, MARTI (redactor: Petru Cîmpian) 10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.45 Engleza pe înțelesul tuturor - curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 DECEMBRIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert) 10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport - rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avangarda „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

21 DECEMBRIE, JOI (redactor: Adam Bauer) 10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Cuvinte potrivite” - emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămânii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 DECEMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Revista presei „Foia românească” 10.52 Avangarda „Ecranul nostru” 10.55 Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? - relatează Andreea Gurzău 11.00 „De la pașape la opse - licenți” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la români din Banatul Sîrbesc - relatează Cornel Mata din Virșeș 11.50 Știri și curiozități din România - relatează Simona Peli din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere

23 DECEMBRIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Iulia Kaupert) 14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.50 Recomandări culturale 15.00 Party Time - magazin de muzică ușoară 15.30 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58 Încheiere.

24 DECEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer) 14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Emisiune de Ajunul Crăciunului 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventuale modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00-19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este cuprins din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești. Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale. Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrecin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

20 decembrie 2000 (m1 ora 13.25)
Reluare: 23 decembrie 2000 (m2 ora 10.40)

Conținutul prevăzut al programului în limba română din săptămîna viitoare:

Ediția de Crăciun a magazinului televizat va prezenta două mesaje de sărbătoare: Prea Sfințitul Episcop Sofronie va vorbi către ortodocși, iar Ioan Ruja, conducător la Biserica Baptistă din Micherechi, va adresa cuvinte de sărbătoare către credincioșii bapțiști români. Echipa de filmare va vizita familia Poiendan din Micherechi, aflînd despre obiceiurile de Crăciun, practicate și azi de cele trei generații ale acestei familii. Telespectatorii Ecranului vor putea cunoaște colecția de icoane ortodoxe ale medicului giulan Ioan Novac.

Redactor: Ștefan Crăsta

Colinde și mămăligă – două tradiții românești la Seghedin

Cine nu-și amintește dintre foștii studenți de la catedra de română din Seghedin de acele serate de Moș Nicolae, organizate în clădirea de pe Hámán Kató, când atît profesorii, cît și tinerii se pregăteau cu cîteva surprize pentru această sărbătoare? Cînd, plini de emoții, trebuia să prezentăm ceva pentru ca să ne merităm cadoul... Cum cîntam, dansam, imitam profesorii și colegii... Ca să ne facem pile la domnul profesor Petrușan, învățam și cîte o poezie de Eminescu.

Dar cel mai așteptat moment era servirea mămăligii. Vă mai amintiți, dragi colegi și profesori, cînd în sala mică din capătul coridorului încăpeam toți cîți învățam la catedra de română? Pe la începutul anilor '90, cînd tot mai mulți tineri, veniți din România, s-au înscris la catedra noastră, am sărbătorit în sala catedrei de psihologie. Atunci eram în jur de 40.

De cîteva ani încoace însă, nu mai sărbătorim românii din Seghedin ziua lui Sfîntul Nicolae într-un număr așa de restrîns. De cînd s-a înființat parohia ortodoxă română din



Înainte de concertul de colinde, Isabela Mic și Rebeca Cristea au recitat poezii despre Moș Nicolae

oras, în 1996, mica comunitate românească este mai organizată, întîlnirile lunare (pentru că o dată pe lună se țin slujbe) oferă un bun prilej pentru a forma o adevărată comunitate.

Obiceiul sărbătoririi zilei lui Moș Nicolae nu s-a pierdut nici în acești ani. Doar s-a schimbat puțin: catedra s-a mutat într-o altă clădire, numărul studenților este în creștere continuă, micile „spectacole” ale ti-

nerilor a dispărut, transformîndu-se într-un program mai elegant. Ceea ce a rămas însă aproape neschimbat este mămăliga.

În ultimii ani, Autogovernarea Românească și Asociația Culturală a Românilor din Seghedin, invită cîte un cor pentru a susține la această sărbătoare un concert de colinde. În anul 2000, alegerea a căzut pe Corul de femei din Bătania,

condus de doamna Iulia Mamuzsity. Corul, care a fost înființat cu aproape 30 de ani în urmă, are un conducător și dirijor fidel și perseverent, în persoana doamnei Mamuzsity, care este originară din Bătania, dar azi locuiește în orașul de pe malul Tisei.

În seara zilei de 8 decembrie, românii din Seghedin s-au întrunit în sala de mese a căminului de elevi Ortutay, acolo unde mai multe decenii a lucrat ca directoare adjunctă Ana Kalugyer Bezdán (originară din Apateu), cea pe care, după mulți ani de suferință, în primăvara acestui an am petrecut-o pe ultimul ei drum.

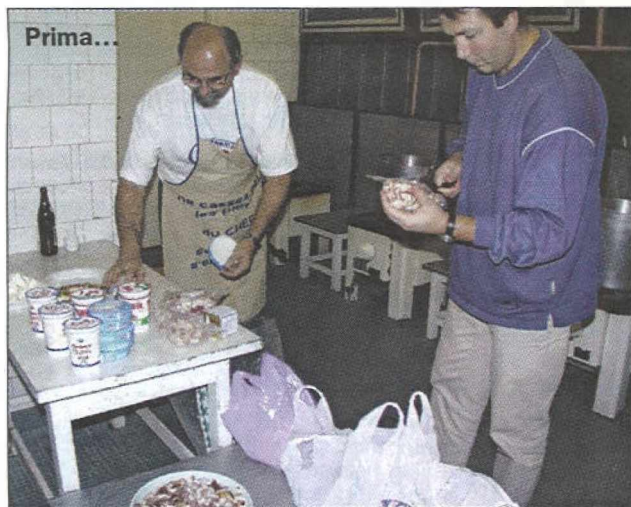
La începutul programului cultural, profesoara Ana Hoțopan a evocat însemnătatea sărbătorilor de iarnă printre tradițiile românești, după care Isabela Mic și Rebeca Cristea au recitat două poezii despre Moș Nicolae. După acestea au urmat minunatele colinde de Crăciun. Pe lîngă studenții și profesorii de la catedra de română, respectiv credincioșii care participă la slujbele ortodoxe române din Seghedin, au

participat și reprezentanții consulatului general al României, domnul Andrei Oancea cu soția, doamna Teodora Pop și domnul Alexandru Mureșan cu familia.

În timpul programului cultural, în bucătărie era mare forfoteală. Mămăliguța era deja în cuptor, mai trebuia așteptat numai cîteva minute pînă la servire. Jurnalistul Petru Cîmpian, mai devreme profesor la catedra de română, își amintește că de 20 de ani, de fiecare Moș Nicolae, face mămăliguța, așa cum a învățat-o el din cărți cu rețete, adăugînd experiențele și gustul personal. La început numai în cîteva oale, pentru 20-30 de persoane, iar mai nou pentru aproximativ o sută de „guri flămînde” se prepară la Seghedin mămăliga cu varză și slănină, respectiv cea cu brînză.

Am asistat la toate fazele pregătirii mămăligii a la Cîmpian, totuși, niciodată nu mi-a reușit s-o fac așa de bună cum se face la serbarea de Moș Nicolae de la Seghedin. Încercați și dumneavoastră, poate vă va reuși!

Eva Iova



...și ultima etapă

Cum se face mămăliga la Seghedin?

Cele necesare preparării: - făină de mălai
- apă
- sare

Pentru mămăliga cu cașcaval (pentru 4 persoane):

2 pahare de smîntînă
1 cutie mare de „Medve-sajt”
300 gr „Márvány-sajt”
500 gr margarină

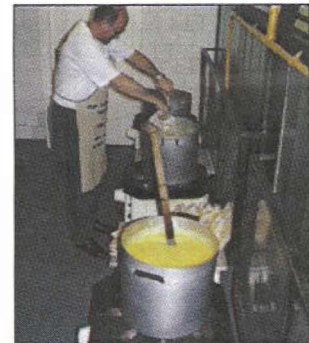
Pentru mămăliga cu varză:

300 gr varză acră
400 gr slănină a la Cluj.

Pentru fiecare persoană se socotește cam 300 ml de apă. Apa se pune într-o oală unde se pune și sare, iar cînd apa începe să clocotească se toarnă - se presară - făina de mălai, pînă cînd se îngroașe puțin. Apoi se fierbe cam 10 minute. Această mămăligă fiartă se folosește apoi - ca materie primă - la mămăliga „cu straturi”. Se pune într-un blid sau castron de Jena puțină margarină, apoi un strat de mămăligă. Peste acest strat se pune smîntînă și diferite cașcavaluri - „Márvány-sajt”, „Medve-sajt”, brînză de burduf, etc. -, ultimul strat fiind cel de mămăligă. Și peste acest strat se pune cîte o bucățică de margarină. Iar apoi se pune la cuptor, cam 30 de minute.

Celălalt sort de „mămăligă cu straturi” se face la fel ca și cea umplută cu cașcavaluri, dar în locul lor se pune varză acră - stoarsă - și jumări de slănină „a la Cluj”.

Poftă bună!



FOAIA
românească
15 DECEMBRIE 2000
www.foaia.com

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bihor și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2000: 3 luni 270 forinți; 6 luni 540 forinți; 1 an 1080 forinți. A haviúlap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apania săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.